

នួន ឃ្លៀន

ដំណើរឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច

និង

តំណាងនិងសំខាន់ៗ ២០០០

ឧត្តម-យោធិ៍

ដំណើរការទៅទិសខាងលិច

និង

តំណាងក្នុងឆ្នាំ ២០០០

[សាកល្បង]

ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ

រក្សាសិទ្ធិ

បោះពុម្ពលើកទី ១ ចំនួន ២, ០០០ ច្បាប់
គម្កល់ទុកតាមលេខ ១១៦២ ចុះថ្ងៃទី ៩ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧០
បោះនៅក្រុមហ៊ុនរោងចក្រពុម្ព

ព.ស. ២៥១៤

គ.ស. ១៩៧០

អារម្ភកថា

វិភាគទានដ៏វិសេសវិសាលដែលជនជាតិខ្មែរម្នាក់ៗ អាចផ្តល់ចំពោះមាតុប្រទេសរបស់ខ្លួន ដើម្បីឲ្យជាតិរបស់ខ្លួននៅគង់វង្សជីវិតក្នុងបណ្តាកូមិភាគមួយដែលប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់នោះ គឺការស្តាប់តម្លៃវប្បធម៌ អារម្ភធម៌ និងជាពិសេសប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិខ្លួននេះឯង ។

ប្រវត្តិសាស្ត្រកត់ត្រាទុកគ្រប់កំហុស ដែលដួនតាយើងបានប្រព្រឹត្តរួចមកហើយ ក្នុងអតីតកាល ព្រមទាំងភាពប្តូរផ្លាស់រៀងដែលបានធ្វើឲ្យវាសនាប្រជាជាតិខ្មែរ និងវប្បធម៌ខ្មែរអណ្តែតត្រសែតខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងពពកនៃពន្លឺត្រចះត្រចង់។ អំពើប្រព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះទោះជាផ្តល់ដល់ប្រជាជាតិយើងនូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះរដ្ឋសុខសាយក្តី ឬក៏ភាពអាមាសមុខពន់ប្រមាណក្តី ដែលមានចែងនៅលើគ្រប់ទំព័រនៃពង្សាវតារជាតិ ក៏អំពើទាំងឡាយនោះឯងជាកេរ្តិ៍មរតកឥតកាត់តម្លៃបានដែលយើងទទួលអំពីដួនតាយើងមក ។

គឺអំពើ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះហើយ ដែលបង្កើតនូវសម្បជញ្ញៈខ្មែរ។ ជនជាតិខ្មែរសម័យនេះ ជាលទ្ធផលនៃអតីតកាល ឬជាលទ្ធផលនៃសម្បជញ្ញៈខ្មែរនេះឯង ។

ពិតមែនហើយដែលថាក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសយើង យើងបានឆ្លងកាត់នូវភាពអាមាសមុខយ៉ាងច្រើន ចាប់តាំងពីសតវត្សទី១៣ រហូតដល់សម័យបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ក្រោយពីបានស្តាប់ភាពរុងរឿងអស់រយៈពេលដ៏យូរ (ពីសតវត្សទី៨ មកសតវត្សទី១៣) ក្តី, តែប្រជាជាតិយើង, ពូជសាសន៍យើង, វប្បធម៌និងអារម្ភធម៌យើងមិនបានរលាយសូន្យ បាត់ស្រមោលពីសាកលលោកឡើយ។ អារម្ភធម៌ជាច្រើនក្នុងលោកនេះ ដែលធ្លាប់បានស្តាប់ភាពរុងរឿងត្រចះត្រចង់ក្នុងអតីតកាល ខ្លះត្រូវទទួលវាសនាអាក្រក់ធ្លាក់ចុះទៅក្នុងពិភពនឹងតៃការរក្ខេបក្ខាំងរបស់មនុស្ស ឬក៏រលាយបាត់ស្រមោលសូន្យសុំសុំពីសម្បជញ្ញៈមនុស្សជាតិ ដូចមានអារម្ភធម៌កាលដេ (Chaldée), អាស៊ីរី (Assyrie), ក្រិក (Grèce), ឬ រ៉ូម (Rome) ។ល។

ដូច្នោះ ប្រជាជាតិយើង អារម្ភធម៌យើង ដែលបានតស៊ូទប់ទល់នឹងការរលាយពានឥតឈប់ឈរអំពីអ្នកជិតខាងឥតសប្បុរសធម៌ តាំងពីជាន់ ៦ សតវត្សរ៍រួចមកហើយ តែមិនព្រមចុះចាញ់ មិនព្រមទម្លាក់អាវុធចុះញ៉ាំងវាសនាអភ័ព្វរបស់ខ្លួននោះ នេះជា

វាសនាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់មួយណាស់ទៅហើយ ។ នៅសតវត្សទី១៧, ប្រជាជាតិខ្មែរយើង មានបណ្តាជនមិនបានដល់មួយលាននាក់ផង (ប្រហែលជា ៨០០, ០០០ នាក់ បើតាម អស់លោកអ្នកប្រាជ្ញបារាំង ដែលបានមកទស្សនានិងសិក្សាប្រទេសយើងជាលើកដំ- បូង) សម័យនោះ យើងស្មានតែយើងបានស្គាល់ទីបំផុតនៃជីវិតរបស់ប្រជាជាតិយើង រួចទៅហើយ តែយើងបែរជារស់រានមានជីវិតឡើងវិញ។ ហើយមិនត្រឹមតែរស់ឡើង វិញប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងបានរៀបចំរដ្ឋយើងអនុលោមទៅតាមសម័យទំនើបវិទ្យា- សាស្ត្រទៀតផង។ ហើយថ្មីៗនេះទៀត របបសក្តិកូមិកជានិយមផ្តាច់ការដែលជាទម្ងន់ មួយធ្ងន់ពន់ប្រមាណមកលើវាសនាខ្មែរគ្រប់ៗរូប និងជាប្រភពនៃភាពអោនថយរបស់ ប្រជាជាតិយើងនោះទៀត, ឥឡូវយើងបានវាយកំទេចបំផ្លាញរបបចង្រៃនេះ យកជ័យ ជំនះជាស្រេចលើរបបនោះរួចទៅហើយ ។

ម្តងនេះ យើងនឹងស្គាល់ជាថ្មីម្តងទៀត នូវពន្លឺនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ នៃសេចក្តីក្លាហាន និងសេរីភាព។ យើងអស់ឧបសគ្គអ្វីមករារាំងក្នុងដំណើរយើងទៅកាន់ការចាប់កំណើត រស់ឡើងវិញ នៃប្រជាជាតិយើងទៀតហើយ ។

មួយចំណែកទៀត, ប្រជាជនយើងក្នុងសម័យនេះមានរហូតដល់ ៨ លាននាក់, នោះបើយើងមិនរាប់ខ្មែរនៅយៀកណាមខាងត្បូង និងនៅថៃឡង់ ដែលមានចំនួនពី ៣ ទៅ ៤ លានទៀតផង ។ ក្នុង ៣០ ឆ្នាំទៀត ប្រជាជននៅក្នុងដែនដីកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះ នឹងកើនទៅដល់ ១៥ លាននាក់ហើយ។ បើយ៉ាងដូច្នោះ, តើសត្រូវណា អ្នកជិតខាង ឯណា ឬមហាអំណាចឯណាក្នុងលោកនឹងអាចកាប់សម្លាប់ បំផ្លិចបំផ្លាញជាតិខ្មែរពី ៨ ទៅ ១៥ លានអស់បានដែរឬ ?

វាសនារបស់ប្រជាជាតិយើងក្នុងអនាគតកាល គឺយើងត្រូវតែរស់។ តែត្រង់ ចំណុចថារស់បែបណាៗ នោះ គឺ “រស់គ្រាន់តែរស់” ឬរស់ក្នុងសេចក្តីចំរើនក្នុងភាពថ្លៃ ថ្នូរនោះ នេះជាបញ្ហាមួយទៀតដ៏ធំដែលយើងរាល់គ្នាត្រូវតែគិតដោះស្រាយ ព្រោះបើ “រស់គ្រាន់តែរស់” ដោយគ្រហេបគ្រហប ស្មើរស់ស្មើរស្លាប់ រស់ក្នុងបណ្តាការខ្វះ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ អយុត្តិធម៌ វេទនាថយថោក... ប៉ុណ្ណោះទេ, នោះស្លាប់ទៅវាប្រសើរជាង ដើម្បីកុំឱ្យសេចក្តីលំបាកវេទនា ឈឺចាប់ខ្លោចផ្សា ដែលធ្លាប់មានអស់រយៈពេល ៦ សតវត្សទៅហើយនោះចេះតែបន្តទៅទៀត ។

ការរៀបចំប្រជាជាតិខ្មែរ រដ្ឋខ្មែរឡើងវិញ ស្របទៅតាមគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ តាមផ្លូវនយោបាយ (Démocratie Politique) និងតាមផ្លូវសង្គម (Démocratie sociale) គឺជាការចាំបាច់ជាមូលដ្ឋាន នៃប្រទេសកម្ពុជាសម័យថ្មី ។

អ្នកនិពន្ធនៃសៀវភៅដ៏តូចនេះយល់ថា ដរាបណាគំនិតប្រជាធិបតេយ្យ សេរីភាព ស្ថិតនៅតែលើក្រដាស មិនព្រមក្លាយទៅជាការពិតជាក់ស្តែងក្នុងកិច្ចការប្រតិបត្តិក្នុងជីវភាពរាល់ថ្ងៃរបស់រាស្ត្រខ្មែរគ្រប់រូប ឬនៅតាមកម្មវិធីនីមួយៗនោះ ដរាបនោះយើងមិនអាចរំដោះជនជាតិខ្មែរ ឬប្រជាជាតិខ្មែរពីភាពបាក់ស្បាតតក់ស្លុត ចុះញ៉មមុនប្រយុទ្ធ សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅ ឬការគ្មានជំនឿទៅលើខ្លួនឯងនោះបានឡើយ ។

គ្មានអ្វីពិបាកជាងការផ្លាស់ប្តូរ បោះបង់ផ្នត់គំនិតចាស់មួយដែលមានអាយុរាប់សតវត្សរ៍មកហើយនោះទេ។ តែនោះក៏មិនមែនកិច្ចមួយដែលគេមិនអាចសម្រេចបាននោះក៏ទេដែរ ។ សេចក្តីក្លាហាន ឬក៏និងការប៊ុនប្រសប់របស់អ្នកនយោបាយខ្មែរ ក្នុងក្របខណ្ឌនៃយុទ្ធវិធីមួយ ដែលតម្រូវនឹងចិត្តគំនិតខ្មែរ សង្គមខ្មែរពិតប្រាកដជាការពិបាកណាស់ តែជាការចាំបាច់ជាបឋមដើម្បីសំរេចនូវបដិវត្តន៍ខ្មែរ ។

X X X

គំនិតដែលលោកអ្នកអាននឹងឃើញក្នុងសៀវភៅដ៏តូចនេះ ប្រហែលជាលឿនពេក ឬក៏ហ៊ានពេក ឬមួយក៏អាចបណ្តាលឲ្យមានការស្រងាកចិត្តខ្លះក៏សឹងមាន ។ អ្នកអានខ្លះអាចចោទអ្នកនិពន្ធថា ជាអ្នកមានគំនិតទុច្ចរិតនិយម ។ល។

អ្នកនិពន្ធទំព័រទាំងនេះ ជាខ្មែរមួយរូបមានកំណើតនៅចម្ងាយ ៦ គីឡូម៉ែត្រពីអង្គរវត្ត បានទទួលការអប់រំមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីអង្គរវត្ត បានស្គាល់ហើយស្រឡាញ់អង្គរវត្តដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ បានជំពេញវ័យចំណោមមហាប្រាង្គសិលា ជាកំណប់នៃវប្បធម៌ អារ្យធម៌ ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ សុទ្ធសឹងជាកេរ្តិ៍មតិកនៃភាពរុងរឿងសម័យដើមមហានគរ ។ ជាការធម្មតា ការស្គាល់និងការស្រឡាញ់ប្រកបនៃអារ្យធម៌ខ្មែរ និងប្រជាជាតិខ្មែរនេះ ជម្រុញចិត្តឲ្យមានការនឹកស្រណោះដល់អតីតកាល ចង់ឃើញប្រជាជាតិខ្មែរក្លាយទៅជាពិភពមួយរុងរឿងត្រចះត្រចង់ដូចដែលខ្មែរធ្លាប់ស្គាល់ក្នុងអតីតកាលសម័យ “មហានគរ” ដូច្នោះដែរ ។

ក្នុងគំនិតនេះ អ្នកនិពន្ធគ្មានប្រយោជន៍អ្វី នឹងការពារឧត្តមគតិឯណាដែលផ្ទុយ
នឹងប្រយោជន៍ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ជាតិផងខ្លួននោះឡើយ ។

គឺ ពីព្រោះតែជាការមួយដែលទាក់ទងដល់អនាគតជាតិ ដល់អនាគតពូជអម្បូរ
ខ្មែរនេះហើយ ដែលអ្នកនិពន្ធអត្តបទនេះមិនខ្លាចអ្វីនឹងលាតត្រដាងនូវគំនិត ឬយោ-
បល់របស់ខ្លួនដែលជាលទ្ធផលនៃការត្រិះរិះស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួនសុទ្ធសាធ ជូនដល់មតិ
សាធារណជនជាតិគ្រាន់ជាការពិចារណា។ ឯការពិតសច្ចៈនោះ ស្រេចតែការវិនិច្ឆ័យ
យល់ឃើញរបស់មតិសាធារណជនជាតិចុះ ។

អ្នកនិពន្ធសៀវភៅដ៏តូចនេះ មានជំនឿយ៉ាងមាំមាំ ប្រសិនបើការអានសៀវភៅ
នេះ បណ្តាលឲ្យមានការពិចារណា ធ្វើការវិនិច្ឆ័យមែននោះ នោះគោលដៅបំណងអ្នក
និពន្ធបានសំរេចហើយ ។ គោលដៅជំរុំរបស់អ្នកនិពន្ធ គឺលើកយកបញ្ហាអនាគតខ្មែរ
យកមកចោទចំពោះសម្បជញ្ញៈខ្មែរ គឺបង្កើតឲ្យមានជាបញ្ហាឡើងដើម្បីគិត កុំឲ្យក្លែង
ខ្លួន ក្នុងឋានៈខ្លួនជាខ្មែររស់នៅលើដីនេះដីសុវណ្ណភូមិនេះ ។

សូមលោកអ្នកអានមេត្តាអភ័យទោស ប្រសិនបើនៅលើទំព័រទាំងនេះ មានការ
អធិប្បាយដោយមានលាយតណ្ហាខ្លះ ព្រោះយើងមិនអាចបំភ្លេចឲ្យសូន្យឈឹងនូវមនោ
សញ្ញេតនារបស់យើង ចំពោះវាសនាជាតិបានឡើយ។ គឺជាការធម្មតាទេ ដែលបេះដូង
មនុស្សម្នាក់ស្រពាប់ស្រពោន កាលបើស្រមោលនៃអតីតកាល ដែលជាស្រមោលនៃ
ការឈឺចាប់របស់ជាតិខ្លួន លេចធ្លោមកក្នុងសម្បជញ្ញៈមនុស្សនេះ បូកបញ្ចូលជាមួយ
នឹងភាពរន្ធត់ញាប់ញ័រនៅចំពោះ មុខអនាគតកាលខ្លះទីដៅ ។

ចំពោះវាសនាខ្មែរក្នុងអនាគត, អ្នកនិពន្ធសៀវភៅដ៏តូចនេះតែងតែចែករំលែក
ជាមួយផងដែរនូវសេចក្តីសង្ឃឹម ដែលជូនតាយើងពីព្រេងនាយរមែងបានចិញ្ចឹមទុក
ក្នុងសន្តានចិត្តខ្មែរ ។ សេចក្តីសង្ឃឹមនិងជំនឿនេះ ស្ថិតក្នុងពាក្យស្លោក ឬ ពាក្យទំនាយ
មួយយូរ ដែលជូនតាយើងធ្លាប់បានពោលតៗគ្នាមកថា៖ “ ស្រុកខ្មែរមិនដែលសូន្យ! ”

(Le Pays Khmèr ne périra jamais !)

ភ្នំពេញ ខែ ធ្នូ ១៩៧០

ន.ឃ.

"Qu'il soit du Nord ou du Sud, il n'est pas un Vietnamien qui ne se sente solidaire du frère dont on l'a arbitrairement séparé, singulier couronnement de l'indépendance recouvrée alors que le « colonialisme » français avait poursuivi le rêve d'hégémonie de l'empereur Gia-Long et que tout son effort avait tendu vers la mise en commun de richesses inégalement réparties mais complémentaires les unes des autres. Comment nourrir la population du Nord-Vietnam sans les réserves alimentaires du Sud et comment mettre en valeur les terrains du Sud sans l'excédent de main d'œuvre du Nord? Pour comprendre le problème, imaginons, une ligne de démarcation qui couperait en France le grenier à blé de la Beauce et les paturages normands, des houillères du Nord et de la métallurgie de l'Est. Pour une superficie de rizières trois fois moindre, le Tonkin a deux fois plus de bouches à nourrir, mais il détient le charbon, le fer, les matières et les sources d'énergie nécessaires à la grande industrie.

Que l'on n'objecte pas les tendances particularistes du Nord et du Sud, maintes fois relevées au cours de l'histoire. Ce serait oublier que l'Allemagne et l'Italie ont connu les mêmes dissensions intérieures et que leur unification aux XIXe siècle a conditionné leur accession au rang de grande puissance.

Le problème se pose dans les mêmes termes pour l'avenir du Vietnam".

André MASSON
in « Histoire du Vietnam »
P.U.F, Paris, 1960

នួន-យ៉ែន

ដំណើរឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច

និង

ឥណ្ឌូចិនក្នុងឆ្នាំ ២០០០

កើតនៅថ្ងៃទី ២៩ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៤៤ នៅសៀមរាប-អង្គរវត្ត, លោក **នួន យ៉ែន** បានបំពេញវិជ្ជាមធ្យមភូមិន្ទនៅវិទ្យាល័យនៃទីរួមខេត្ត រួចទៅបន្តការសិក្សានៅមហាវិទ្យាល័យគុកកោសល្យ និង នៅមហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រ និង មនុស្សសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យក្រុងភ្នំពេញទៀត ។ បានប្រឡងជាប់ជាសិស្សសាលាគុកកោសល្យជាន់ខ្ពស់ (Ecole Normale Supérieure) ជំនាន់ទី១ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៥ រួចជាប់បរិញ្ញាប័ត្រខាងប្រវត្តិសាស្ត្រនៅឆ្នាំ ១៩៦៨ ។ សព្វថ្ងៃជាសាស្ត្រាចារ្យប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

ក្នុងពិភពលោកមួយដែលខ្វះសេចក្តីពិត និងខ្វះស្ថេរភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ផងនោះ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនៃប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមួយតូចរ៉ាំរ៉ៃផ្សំផ្សាយដោយប្រទេសជិតខាងធំ ៗ មានបញ្ហាជនច្រើនលើសលប់បែបនេះ គឺពិតជាស្ថានភាពមួយប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែង ហើយជាការគំរាមកំហែងមួយដ៏សាហាវទៅលើជីវិតនៃប្រទេសយើងទៀតផង ។ អាស្រ័យហេតុនេះ បញ្ហាការគង់វង្សជីវិតនៃរដ្ឋខ្មែរក្នុងភូមិភាគឥតមេត្តានេះ ត្រូវតែជនជាតិខ្មែរម្នាក់ៗចាប់អារម្មណ៍លើសអ្វីៗទាំងអស់ក្នុងនាវាជីវិតរបស់ខ្លួន ។

ដោយបានឃើញច្បាស់នូវមហន្តរាយដែលឃ្លាំមាំប្រល័យជីវិតប្រជាជាតិខ្មែរ លោក **នួន យ៉ែន** បានសរសេរអត្ថបទនេះក្នុងបំណងតែមួយ គឺផ្តល់ការរិះរកឃើញជាគំនិតផ្ទាល់របស់លោកជូនដល់សម្បជញ្ញៈជាតិខ្មែរ ដើម្បីការពិចារណាលើវាសនាមាតុប្រទេសខ្មែរតរៀងទៅ ។

- សេចក្តីផ្តើម -

តើប្រទេសយៀកណាម និងក្លាយទៅជាប្រទេសអាណ្លីម៉ាញូប្តជប៉ុនទី ២ ក្នុងភូមិ
ភាគអាស៊ីប៉ែកអគ្នេយ៍ ក្នុងអនាគតនេះឬ?

ក្នុងឋានៈខ្ញុំជាជនជាតិខ្មែរមួយរូប កើតរស់ស្លាប់នៅលើមាតុភូមិខ្មែរ និងក្នុង
ឋានៈជាអ្នកសិក្សាប្រវត្តិវិទ្យា ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសអត្ថបទនេះ ដល់ការក្លាក់រញ្ជក់នៃសម្បជញ្ញៈ
នៃជនជាតិខ្មែរ និងដល់សេចក្តីចំរើនលូតលាស់ នៃការយោគយល់រវាងជាតិ និងជាតិ
ដែលជាកត្តាតែមួយគត់ នៃការរួមរស់ដោយសន្តិភាពក្នុងភូមិភាគយើងនេះនៃពិភព
លោក ។

តើជនយៀកណាម និងក្លាយទៅជាជនជាតិអាណ្លីម៉ាញូប្តជប៉ុនក្នុងភូមិភាគអាស៊ីប៉ែក
អគ្នេយ៍ ហើយជាពិសេស ចំពោះកម្ពុជាយើងឬ?

ខ្ញុំពុំអាចនឹងចោទនូវបញ្ហានេះឡើយ ដោយខ្វះការឈឺចាប់ខ្លាចផ្សាក្នុងសម្ប
ជញ្ញៈរបស់ខ្ញុំបានឡើយ ។

មនោសញ្ចេតនាលទ្ធផលនៃចស្រនេះស្រងោច ស្តីពុំចេញ តែងតែកើតឡើង
ក្នុងសម្បជញ្ញៈខ្ញុំ កាលបើយូរៗម្តង ខ្ញុំនឹកគិតទៅដល់បញ្ហាដ៏ធំធេងនិងស្មុគស្មាញនេះ
ជាពិសេសគឺបញ្ហានៃការគង់វង្សជីវិតរបស់កម្ពុជាយើង ក្នុងឋានៈជាប្រជាជាតិមួយ
(Nation) ក្នុងភូមិភាគអាស៊ីប៉ែកអគ្នេយ៍នេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត, នេះជាបញ្ហានៃអនាគត
កាល ដែលពិបាកនឹងប្រមើលមើលដោយពិតប្រាកដទុកជាមុន ហើយមួយចំណែក
ទៀត ប្រវត្តិសាស្ត្រអាចមានករណីលើកលែងដែរ. . . . ។

តែបើទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចម្នាក់ យើងអាចត្រិះរិះបានចំពោះបញ្ហានេះ ដោយអាង
ទៅលើធម្មភាពនៃប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ ភ័ស្តុតាងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលកន្លងរួចមក
ហើយ និងហេតុការណ៍ជាសារវន្តខ្លះៗ ដែលយើងបានឃើញក្នុងឧកាសថ្មីៗ ឬក្នុង
បច្ចុប្បន្នកាលនេះ ។ល។

មេរៀននៃប្រវត្តិសាស្ត្រគឺអ្វី?

យើងពុំមានបំណងយកទំព័រនេះមកបង្រៀនអំពី ទស្សនវិជ្ជានៃប្រវត្តិសាស្ត្រ (Philosophie de l'Histoire) ទេ តែគប្បីយើងធ្វើការរំលឹកខ្លះ ដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ចំពោះការយល់របស់យើង យើងត្រូវចៀសវាងនូវ ការពោលដោយម៉ឺងម៉ាត់ (le dogmatisme) តែយើងត្រូវតែជា អ្នកប្រាកដនិយម ។ ទស្សនវិជ្ជាជាច្រើនបានចោទសួរចំពោះមេរៀននៃប្រវត្តិសាស្ត្រនេះថា ៖

តើប្រវត្តិសាស្ត្រមានមេរៀនផ្តល់មកឲ្យយើងទេ? ឬក៏ប្រវត្តិសាស្ត្រមានប្រយោជន៍ទេ? ។ បើស្រេចទៅតាមលោក ហែហ្គែល (Hegel) ឬ ប៊ូល វ៉ាលឺរី (Paul Valéry) ប្រវត្តិសាស្ត្រអាចមានឬគ្មានប្រយោជន៍អ្វីទាល់តែសោះ។ ចំពោះយើង យើងយល់ថាប្រវត្តិសាស្ត្រមានប្រយោជន៍ផង ហើយគ្មានប្រយោជន៍ផង ប្រវត្តិសាស្ត្រដែលគ្មានប្រយោជន៍ ដែលហ៊ានអះអាងយ៉ាងនេះ គឺដោយហេតុថា គ្មានបាតុភូតព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រឯណា (Phénomènes ou évènements historiques) អាចកើតឡើងវិញពីរដង ហើយមានលក្ខណ៍ដូចគ្នាឡើយ (Les évènements historiques ne se répètent pas, ou tout du moins de la même façon) ។

ការពន្យល់នេះ អាស្រ័យដោយហេតុថា ក្នុងសម័យមួយ មានស្ថានភាព ឬលក្ខន្តិកៈ (Conditions) សង្គមកិច្ចនយោបាយ វប្បធម៌សេដ្ឋកិច្ច. . . . ប្លែកពីសម័យមួយទៀត ។ ដូច្នេះហើយ យើងពុំអាចរកពីស្ថានភាពពីរ ឲ្យមានលក្ខណៈដូចគ្នាបានទេ យ៉ាងណាមិញ យើងក៏ពុំអាចទាញនូវមេរៀនអ្វីមួយឲ្យប្រាកដប្រជាអាចយកអ្វីជាគំរូបានឡើយ ។

គួរយើងយកឧទាហរណ៍មកពន្យល់ :

សង្គ្រាមលោកលើកទី១ ទុកណាជាទម្លាក់ការខុសត្រូវដ៏ធ្ងន់ទៅប្រទេសអាល្លឺម៉ាញក្តី ក៏មូលហេតុដែលបណ្តាលនេះសុគតស្នាញណាស់ មិនមែនតែប្រទេសអាល្លឺម៉ាញម្នាក់ឯងទេ គឺទ្វីបអឺរ៉ុបនេះឯងជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ, ដោយបង្កើតឲ្យមាននូវការប្រណាំងប្រជែង (Rivalités) ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ច ឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម, ហើយចុង

ក្រោយបង្កស្រុក ការប្រណាំងប្រជែងផ្លូវនយោបាយទូតនិងយោធា ហើយទាំងអស់ក៏ជា ផលវិបាកនៃការលូតលាស់ឬវិវឌ្ឍន៍ នៃរបបមូលធនអន្តរជាតិដែរ (développement du capitalisme International) ។ ដល់សង្គ្រាមលោកលើកទីពីរផ្ទុះឡើង ពិភពលោក ហាក់ដូចជាយល់ថា ប្រវត្តិសាស្ត្រថយក្រោយវិញប្រែដែល (se répéter) ។

ប្រទេសអាណ្លីម៉ាញបង្កសង្គ្រាមលោកទៀតហើយ តែបើតាមការពិតទៅ, សង្គ្រាមលោកលើកទីពីរនេះ គឺបណ្តាលមួយភាគដ៏ធំអំពីការគួតលីលា (la folie) នៃ មនុស្សម្នាក់ គឺ ហ៊ីត្លែ (Hitler) នេះឯង ។ រីឯសង្គ្រាមអាណ្លីម៉ាញវិញ ពីសម័យ ហ្គីយោម ទី២ (Guillaume II) មកសម័យ ហ៊ីត្លែ គឺមានការប្រែប្រួលច្រើនណាស់ទៅហើយ។ ឯ ចំណែកស្ថានការណ៍អន្តរជាតិផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ វិទ្យាសាស្ត្រក៏ដូច្នោះដែរ ។

តើទាំងនេះឬ ដែលគេសន្និដ្ឋានថាប្រវត្តិសាស្ត្រគ្មានប្រយោជន៍? នេះគឺជាមតិ ឬ ជានិក្ខេបបទ(Thèse) មួយដែរ។ តែបើយើងពិចារណាឲ្យជ្រៅជ្រះដោយយកធម្មតានៃ ការវិវឌ្ឍន៍នេះជាទីអាង, យើងពុំអាចផ្តាច់ប្រវត្តិសាស្ត្រជាកង់ដុំៗ(Morceaux)ចេញ ពីគ្នាឡើយ ។ បច្ចុប្បន្នកាលយើងនេះជាលទ្ធផលនៃអតីតកាលសម័យបុរាណ។ល។ ហើយគេថយទៅក្រោយរហូតទៅដល់កំណើតនៃពិភពលោក. . . ។ ជាការពិតណាស់ វត្ថុក្នុងលោកនេះ អ្វីៗក៏ដោយមានការទាក់ទងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ (Tout est lié à tout) ។ យ៉ាងណាមិញ យើងពុំអាចផ្តាច់អតីតកាលថ្មីៗ ឬបុរាណនិងបច្ចុប្បន្នកាល និង អនាគតកាលបានឡើយ ។ ដូច្នោះ ប្រវត្តិសាស្ត្រប្រាកដជាពន្លឺបញ្ចាំងមកលើបច្ចុប្បន្ន កាលនិងអនាគតកាល ។

គឺក្នុងន័យនេះហើយ ដែលយើងគួរលើកយកបញ្ហាដើមរបស់យើងមកដោះស្រាយ គឺបញ្ហានៃការគង់វង្ស ជីវិតប្រជាជាតិយើងក្នុងភូមិភាគនេះនៃពិភពលោក, បំភ្លឺដល់សម្បជញ្ញៈយើងរាល់គ្នា។

X
X X

ប្រទេសយៀកណាមនិងយើងក្នុងអតីតកាល

ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃមនុស្សជាតិ មានចលនា ទេសន្តរប្រវេសន៍ (Migration) មួយដែលមានលក្ខណៈជាទូទៅ ហើយគេសង្កេតមានមកហើយ ក្នុងសម័យអតីតកាលបូរាណ និងថ្មីៗនេះ គឺ “ដំណើរទៅទិសខាងត្បូង” (La marche vers le sud) នៃជនជាតិទាំងឡាយ ដែលរស់នៅផ្នែកខាងជើងនៃផែនដី (Hémisphère Nord) ។

ដូចនេះ នៅទ្វីបអឺរ៉ុប ជនខាងជើងដូច **ន័រម៉ង់** (Normands) ហ្សែរម៉ានិក (Germaniques) បានរុញច្រានចុះមកខាងក្រោម ចាប់តាំងពីសតវត្សទី៥-៦ រហូតមកដល់សតវត្សទី១១-១២ ។ នៅទ្វីបឥណ្ឌា ជនជាតិ **អាយិន** (Aryens) សម្បុរស បានចុះមកពីប៉ែកខាងត្បូងនៃប្រទេសរុស្ស៊ី មកតាំងនៅខាងត្បូងនៃជួរ **ភ្នំហិមពាន្ត** ក្នុងទីវាលនៃ **ទន្លេសិន្ទូ** និង **ទន្លេឥណ្ឌា** (Plaine indo gangetique) ហើយរុញច្រានជាតិ **ឥណ្ឌា** ដើមសម្បុរខ្មៅ (Les dravidiens) ឱ្យចុះមកនៅផ្នែកខាងត្បូង (Le Dekkan) ។

នៅខាងជើង និងខាងលិចនៃប្រទេស **កម្ពុជា** ជនជាតិសៀម ដែលមានកំណើតនៅក្នុងអាណាខៃត្រ យូណាន (Yunnan) នៃប្រទេសចិន, បានចាប់ផ្តើមសម្រុកចុះមកខាងត្បូង តាំងពីសតវត្សទី១២ មកម៉្លោះ ដោយបានមកតាំងនៅក្នុងអាណាខៃត្រខ្មែរទាំងឡាយ ខាងលិចប្រទេស **កម្ពុជា** សម័យបច្ចុប្បន្ន ហើយរុញច្រានរហូតដល់ទៅម៉ាឡាយូ រួចតាំងទីនៅលើខេត្ត **ម៉ាឡាយូ** នេះផង។ ក្នុងឧបទ្វីប **ឥណ្ឌូចិន** ដដែលនេះ ជនជាតិ **យៀកណាម** ដែលមានដើមកំណើត នៅភូមិភាគ **តុងគីន** (Tonkin) ក៏បានធ្វើការសម្រុកចុះមកក្រោមដែរ៖ មកដល់ចុងសតវត្សទី១៤ ជនជាតិយៀកណាម បានវាយដណ្តើមហើយតាំងទីរបស់ខ្លួនក្នុងអាណាខេត្តខាងជើងទាំងឡាយ នៃនគរ **ចាម** (Champa) មានខេត្ត **ក្វាងប៊ីញ** (Quang Binh) **ក្វាងត្រី** (Quang Try) **អ៊ូ** (Hué) ហើយរហូតមកដល់ **ទូរ៉ាន** (Tourane) សព្វថ្ងៃ ។ ពីសតវត្សទី១៥ មកដល់សតវត្សទី១៧ នគរ **ចាម** ទាំងមូល រហូតមកដល់ **ប៊ីញថាញ** (Binh Thuan) ប៉ែកខាងត្បូងបំផុត ត្រូវរលាយបាត់ឈ្មោះពីផែនទីនៃពិភពលោក (១៦៩៦) ។

ការវាតទីតាំងនៅក្នុងនគរ **ចម្ប៉ា** មិនទាន់ទាំងចប់ស្រេចបាច់ហើយផង, និគមជន “ **យួន** ” ក៏ចាប់ផ្តើមរុលសំរុកចុះមកក្រោមទៀត ដើម្បីមកដល់ទល់ដែន **កម្ពុជា ក្រហម** តែម្តង ។ ដែនដីដ៏មានជីជាតិ សម្បូរណិទៅដោយធនធានខាងកសិកម្ម មានស្រូវ ត្រី និងដំណាំគ្រប់បែបយ៉ាងនៅដែនដីសណ្ត (Delta) នៃទន្លេមេគង្គ និងបណ្តាជនជាតិខ្មែរដែលមានចំនួនតិចនៅឡើយ (តាមស្ថិតិដែលមាននាចុងសតវត្សទី ១៧ មានជនជាតិខ្មែរប្រហែល ៤០, ០០០ គ្រួសារ គឺប្រហែល ២០០ ០០០ នាក់ តែប៉ុណ្ណោះ លើផ្ទៃដីជាង ៦០, ០០០ គម^២)^(១) ហេតុទាំងនេះឯង បានទាក់ទាញអារម្មណ៍ដល់អាណានិគមយួនជាខ្លាំង ដែលជាច្រើនសតវត្សមកហើយ បានឃ្នាតកាន់តែឆ្ងាយទៅអំពីដែនដីសណ្តនៃទន្លេក្រហម (Delta du Fleuve Rouge) ជាកូមិភាគកំណើតរបស់ខ្លួន ប្រកបដោយធនធានកសិកម្ម ដូចជាដែនដីសណ្តទន្លេមេគង្គដែរ ។

អាស្រ័យហេតុនេះហើយ គោលបំណងយកកូមិភាគខាងត្បូងនៃកម្ពុជា ត្រូវចាត់ជាគំរោងការដែលត្រូវអនុវត្តភ្លាមៗ នៃជនជាតិវៀតណាម ចាប់តាំងពីសតវត្សទី ១៧ មកម៉្លោះ។ នៅដើមសតវត្សទី១៧ គេក៏ចាប់ផ្តើមចូលមកតាំងនៅដោយស្ម័គ្រចិត្តជាធម្មតា ក្នុងចំណោមអាណាខេត្តខ្មែរ ប៉ែកខាងកើតនៃដែនដី **កម្ពុជាក្រហម** គឺកូមិភាគ **បារៀ** (Baria) **ហ្សៀនហ្វា** (Bien Hoa) , **ហ្សៀនគរ** សព្វថ្ងៃនេះ។ ការតាំងទីនេះ ធ្វើទៅបានក៏ដោយសារតែការធ្វេសប្រហែស នៃរាជការខ្មែរយើងក្នុងខេត្តទាំងឡាយនោះ, ហើយអាស្រ័យម្យ៉ាងទៀត មកអំពីសង្គ្រាមក្នុងស្រុករវាងគ្នាឯង ក្នុងការវិវាទដណ្តើមបល្ល័ង្ករាជ្យនៃក្សត្រខ្មែរ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៦៥១ ជនជាតិខ្មែរបានទៅសូមជំនួយអំពីស្តេច **អៀង វៀង** (Hien Vuong) ដើម្បីទប់ទល់នឹងក្សត្រដណ្តើមរាជ្យមួយអង្គ ។ **អៀង វៀង** ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់បញ្ជូនកងទ័ពមួយពលធំទៅជួយ ហើយធ្វៀតឱកាសនោះ ធ្វើការបង្ខំដណ្តើមយកអាណាខេត្តបារៀ និងហ្សៀនហ្វាតែម្តងទៅ ទុកជាសគុណនៃជំនួយនោះ។ នយោបាយអន្តរាគមន៍ផ្ទៃក្នុងនៃជនជាតិយួន ចេះតែមានបន្តទៅទៀតស្របតាមចលាចលដែលមានញយៗ ក្នុងប្រទេស **កម្ពុជា** ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងឆ្នាំ ១៦៩៦ អាណាខេត្តព្រៃ

---

(១) យោងទៅតាមសៀវភៅរបស់ (Lê Thánh Khôi, Le Viet-Nam, Editions de Minuit, Paris, 1955.)

នគរ ក៏ត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃជនជាតិយួន ហើយមកដល់ដើមសតវត្សទី១៨ ការ
 វាតទីតាំងនេះ បានមកដល់ទន្លេមេគង្គជាស្រេច។ នាដើមសតវត្សទី១៨ ដោយសំអាង
 ទៅលើកិច្ចការពាររបស់ខ្លួនប្រឆាំងនឹងសៀម ទៅលើអាណាខេត្តខ្មែរប៉ែកខាងលិច នៃ
 កម្ពុជាក្រោម ខេត្ត ពាម (Ha Tien) រាជា (Rach Gia) សព្វថ្ងៃនេះ ជនជាតិយួនក៏មកធ្វើ
 អន្តរាគមន៍ថ្មីទៀត ទៅលើខេត្តទាំងនោះ ។ ឆ្នាំ ១៧៧៧ ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទ្រង់បានធ្វើ
 សង្គ្រាមយកខេត្តពាមមកវិញ តែពុំបានសម្រេចដូចបំណង ។ តពីនេះទៅ អាណាខេត្ត
 ប៉ែកកណ្តាលនៃកម្ពុជាក្រោម មានខេត្ត មេស (My Tho) វិញឡុង (Vinh Long) (១៧៧១)
 ផ្សារដែក (Sa Dec) និង មាត់ជ្រូក (Chau Doc) (១៧៥៧) ក៏រលាយពីមាតុភូមិខ្មែរម្តងមួយៗ
 ធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃជនជាតិយួន, អាណានិគមពង្រីកទឹកដី ថ្មីបើមានការតវ៉ា និង
 តស៊ូអំពីរាជបល្ល័ង្កក្រុងឧត្តុង្គក៏ដោយ ។ នាឆ្នាំ ១៧៦៥ ដែនដីកម្ពុជាក្រោមទាំងមូល
 ធ្លាក់ទៅជាដែនដីអាណានិគមយួន លើកលែងតែខេត្តទ្រាំង (Soc Trang) និង ជ្រាយ
 ទឹកខ្មៅ (Camau) ដែលទាល់តែជិតមួយសតវត្សទៀត គឺឆ្នាំ ១៨៤០ ទើបធ្លាក់ទៅក្នុង
 អំណាចយួនជាដាច់ស្រេច ។

. . . ពីពេលនោះមក ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃ កម្ពុជាក្រោម ដូចជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃ នគរចម្ប៉ា ដែរ
 ក៏រលាយចូលជាមួយនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រជាជាតិវៀតណាមរហូតមកទល់ថ្ងៃនេះ ។

X
 X   X

អាណានិគមនិយមទាំង៣ ប៉ះទង្គិចគ្នានៅឥណ្ឌូចិន

ការដែលយើងយកអតីតកាលដ៏ជួរចត់នេះ មករំពូកក្នុងទីនេះឆ្លើយនឹងគោលបំណងមួយច្បាស់លាស់ណាស់ គឺដើម្បីបំភ្លឺដល់ការវិវឌ្ឍន៍នៃប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងកូមិភាគនៃពិភពនេះតែប៉ុណ្ណោះ គ្រាន់ជាពន្លឺដល់សម្បជញ្ញៈ នៃយើងរាល់គ្នា។ ការវិនិច្ឆ័យឲ្យតម្លៃបូជាកំទោស ទៅលើជនណាម្នាក់ ប្រជាជាតិណាមួយ ឬផ្ទុយទៅវិញ ការសរសេរក្តី ឬការញ៉ាំងឲ្យមានការស្អប់ខ្ពើម រវាងជាតិមួយនិងជាតិមួយទៀត... ទាំងអស់នេះមិនមែនជាគោលដៅនៃប្រវត្តិវិទូទេ ដូចនេះ ការរំពូកជាការចាំបាច់ខាងផ្លូវបញ្ញា (Besoins de l'intelligence) ដើម្បីពន្យល់តែប៉ុណ្ណោះ ។

តាំងពីដើមរៀងមក អាណានិគមនិយមនិងការពង្រីកទឹកដីនិយម នៃ សៀម ហ្វីលីពីន និង យួន ជាការគំរាមកំហែងដ៏គ្រោះថ្នាក់បំផុត ដល់អាយុជីវិតនៃប្រទេស កម្ពុជា និង លាវ ។ មុនការមកដល់នៃជនជាតិស្បែកសក្កុនកូមិភាគនេះ នៅដើមសតវត្សទី ១៩ កម្ពុជា និង លាវ សឹងតែស្គាល់នូវវាសនាអក្ខរនៃ ចម្ប៉ា និងប្រទេសដ៏ច្រើនទៀតនៃពិភពលោកទៅហើយ។ តែពេលនោះ ប្រវត្តិសាស្ត្រហាក់ដូចជាដើរលឿន, ស្របទៅតាមល្បឿននៃប្រវត្តិសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសនៃបច្ច័យប្រទេស។

ក្នុងរាជ្យព្រះបាទ មិញ ម៉ាំង (Minh Mang) (១៨២០-១៨៤១) ប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូលត្រូវបែងចែកជាពីរភាគ ដែលមានទល់ដែននៅត្រង់ខ្សែបន្ទាត់ខ័ណ្ឌខ្សែត្រពោធិសាត់និងបាត់ដំបង ហើយខ្សែនេះត្រង់បឹងទន្លេសាបឡើងទៅដល់ម្លូព្រៃ មុននឹងតម្រង់ឆ្ពោះទៅស្ទឹងត្រែង ទៅដល់ព្រំប្រទេសខ្មែរ-វៀតណាមសព្វថ្ងៃនេះ។ ដូចនេះ ដី១ភាគ៣នៃកម្ពុជាភាគខាងជើងទន្លេសាបក្លាយទៅជាអាណាខ្សែត្រសៀម។ ២ភាគ៣ នៃផែនដីខ្មែរ ក្រោមខ្សែបន្ទាត់ដដែលនោះក្លាយទៅជាអាណាខ្សែត្រយួន ឈ្មោះ ត្រាន តាយ ថាញ់ (Tran Tay Thanh) ដែលមានមេទ័ព ទ្រៀង មិញ យ៉ាំង (Truong Minh Giang) ជាស្តេចត្រាញ់មានធានីនៅ ណាំយ៉ាំង (ភ្នំពេញ) ។

នេះប្រាកដជា ដំណើរឆ្ពោះមកទិសខាងលិច វិញ ដោយហេតុ ដំណើរសំរុកចុះមកក្រោម បានសម្រេចដល់គោលដៅ ព្រោះដោយ ទឹកខ្មៅ (Camau) ជាដែនដីខាងត្បូងបំផុតនៃ

ឥណ្ឌូចិន បានត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃយួនរួចទៅហើយ។ តែអាណាខែត្រប៊ូ ព្រាន តាយ ថាញ់ នេះពុំមានអាយុយើនយូរទេ ព្រោះការអនុវត្តន៍នយោបាយតឺរីវីង បញ្ចូល ខ្មែរឲ្យទៅជាយួន (politique d'assimilation forcée) បណ្តាលឲ្យមានប្រតិកម្មយ៉ាងខ្លាំង ពីសំណាក់មហាជនខ្មែរ។ ការបះបោរប្រឆាំងបំបាត់យួនជិះជាន់ដឹកនាំដោយ ព្រះអង្គជួង ដោយមានជំនួយសៀមផង បានធ្វើឲ្យអំណាចយួនមានការខូចខាតយ៉ាងច្រើន ហើយ ឡើង មិញ យ៉ាង ក៏ដកខ្លួនថយទៅនៅ អាន យ៉ាង ក្នុងឆ្នាំ ១៨៤១ ។ នយោបាយធ្វើ ខ្មែរ ឲ្យទៅជា យួន ក៏ត្រូវទទួលបរាជ័យយ៉ាងជាក់ស្តែង ។ ជាមួយគ្នានេះ ការមកដល់នៃ ពួកបារាំងចាប់ពីឆ្នាំ ១៨៥៨ ទៅ, នៅដែនដីកូសាំងស៊ីនបានបើកយុគថ្មីមួយទៀត ក្នុង ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃឥណ្ឌូចិន។ អាណានិគមនិយមយួន ក៏ត្រូវឈប់ស្ទះមួយអន្លើសិន..... ព្រោះប្រទេសយួនខ្លួនឯង ត្រូវក្លាយទៅជាដែនដីអាណានិគមបារាំងម្តងវិញ ។

ចំណែកឯភូមិភាគសៀមនៃ កម្ពុជា មានបាត់ដំបង សៀមរាប ម្លូព្រៃ ទន្លេរពៅ និងស្ទឹងត្រែង សៀមត្រួតត្រារហូតដល់ឆ្នាំ ១៨០៧ ទើបប្រគល់មកឲ្យខ្មែរវិញ ដោយ សារការសង្កត់សង្កិនខាងផ្លូវទូតនិងផ្លូវយោធានៃប្រទេសបារាំងអាណានិគម ដែលប្តូរ ដែនដីទាំងនោះជាមួយនឹងខែត្រត្រាតនិងចន្ទតាហ៊ុន ជាអាណាខែត្រសៀម ទល់មុខនឹង ខែត្រកោះកុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

ចំពោះឯលាវវិញ ក៏ស្ថានការណ៍មិនខុសពីកម្ពុជាដែរ ។ ពីទល់ដែនចិនមកដល់ ខ្មែរ ប្រទេសលាវត្រូវបែងចែកនៅដើមសតវត្សទី១៩ ទៅជាអាណាខេត្តសៀម និង យួន ហើយនៅសល់តែរាជាណាចក្រតូច នៃ ហ្លួងព្រះបាង និង ចំប៉ាសាត់ ដែលនៅរង់ចាំ ការបែងចែកបន្តទៅទៀតប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែដូច កម្ពុជា ដែរ ការមកដល់នៃអាណានិគម និយមបារាំងបានស្រោចស្រង់ លាវ ឲ្យផុតពីមហន្តរាយ. . . ។

នេះជាការពិត, អាណានិគមនិយមបារាំង គឺជាប្រឡាំងជ័យសក្តិសិទ្ធិ ទប់អាណា និគម ពង្រីកទឹកដីសៀមនិងយួននៅសតវត្សទី១៩ មិនឲ្យលេបដែនដីខ្មែរនិងលាវតទៅ ទៀតបាន ។

X
X   X

ឯណាគ្រោះថ្នាក់ ?

តើគ្រោះថ្នាក់យើងនៅឯណា ? យួនឬសៀម ? តើប្រទេសសៀមជាមហាគ្រោះ ថ្នាក់ដល់អនាគតនៃ កម្ពុជា មែនឬ ? ប្រទេសសៀមសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ជាប្រជាជាតិ មួយធំ (ជាង ៣០ លាននាក់) ដែលមានទីតាំងនៅកណ្តាលនៃឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដី គោក លើដែនដីមួយដែលមានទន្លេមេណាម (= មេទឹក) ហូរកាត់ជាកណ្តាល ហើយ ដែលប្រកបទៅដោយដីជាតិ ហើយនិងធនធានកសិកម្មយ៉ាងធំធេង ។ ទីតាំងនៅ កណ្តាលយ៉ាងនេះ នៃប្រទេសសៀមលើវាលទំនាបស្តុកស្តម្ភ (au milieu d'une plaine riche) អាចផ្តល់ឲ្យប្រទេសសៀមនូវនាទីមួយយ៉ាងធំ ក្នុងភូមិភាគនេះនៃពិភពលោក ។ តែការពិត ហាក់ដូចមិនដូច្នោះសោះ ។ ប្រទេសសៀមមានលក្ខណៈជាដែនដី មួយ ដែលមានការលាតសន្ធឹងជាអតិបរមាទៅហើយ ពីខាងជើង គឺទល់ដែនសៀម លាវ- ភូមា មកដល់ខាងត្បូងទល់ដែនសៀម-ម៉ាឡាយូ មានចម្ងាយប្រហែល ២០០០ គីឡូម៉ែត្រ ហើយប្រទេសនេះខ្វះឯកភាពខាងភូមិសាស្ត្រ (absence de l'unité géographique) នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចផង ។ ភូមិភាគប្រកបដោយធនធានគឺដីសណ្ត នៃទន្លេមេណាម ដែលមានបណ្តោយប្រហែល ៤៦០ គ.ម. និងទទឹង ២០០ គ.ម. ។ ដីនេះ គឺជាជង្រកស្រូវនៃប្រទេសសៀម, ជាបេះដូងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។

ភូមិភាគផ្សេងពីនេះ ជាភូមិភាគបន្ទាប់បន្សំ ចំពោះជនជាតិសៀមហើយអ្នក ដែលរស់នៅនោះ មិនមែនជាជនជាតិសៀមសុទ្ធសាធផង- តំបន់ខាងជើង គឺពពួកជន ជាតិភាគតិច កាណន, ថាម, លាវ ខាងជើងឆៀងខាងកើត គឺ លាវ និង ខ្មែរ ខាងត្បូងឆៀង ខាងកើត គឺ ខ្មែរ យួន និង ចិន ឯខាងត្បូងមានជនជាតិ ម៉ាឡាយូ កាន់សាសនាឥស្លាម ។ ជនជាតិបរទេសទាំងនេះដែលរស់នៅជុំវិញទន្លេមេណាម មានការអាក់អន់ចិត្តខ្លាំង ដោយជនជាតិសៀមទុកពួកទាំងនេះ ជា “ពលរដ្ឋបន្ទាប់បន្សំ (Citoyens de second zone) ” ហើយការលូតលាស់ខាងសេដ្ឋកិច្ចទៀតសោត ក៏យឺតយូរថយថោកជាច្រើន បើប្រៀបធៀបនឹងភូមិភាគក្រុងបាណកក និងតាមដៃទន្លេមេណាម ដែលជនជាតិសៀម និងចិនរស់នៅដោយកកកុញ ។ ហេតុការណ៍ទាំងនោះបណ្តាលឲ្យមានចលនាអ្នកជាតិ និយម (Mouvements Séparatistes) នៅតាមដែនដីទាំងនោះ ជាគ្រោះថ្នាក់មួយយ៉ាងធំ ចំពោះឯកភាពខាងនយោបាយនៃប្រទេស ។

បញ្ហាធំ ដែលចោទសព្វថ្ងៃ គឺការកើនដ៏ឆាប់រហ័ស (une démographie galopante) នៃជនជាតិសៀម ។ ដែនដីសណ្តនៃទន្លេមេណាមនឹងពុំអាចទប់ទល់ដល់ ទម្ងន់ដ៏កាន់តែធ្ងន់ឡើងៗនេះទេ ។ ដូច្នោះ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ គេត្រូវពង្រីកនូវ ធនធានកសិកម្ម ឯដីដែលនៅជុំវិញដែនដីសណ្ត ជាដីក្រទាំងអស់ ។ នេះហើយដែល ធ្វើឲ្យជនជាតិសៀមនឹកគិតទៅដល់ទីវាលទំនាបនៃទន្លេមេគង្គ និងទន្លេសាបមានខ្សែត្រ បាត់ដំបងខ្មែរជាដើម ដែលសម្បូរទៅដោយធនធានកសិកម្ម អាចចិញ្ចឹមមនុស្សច្រើន លាននាក់ ។ ថ្វីបើសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ គម្រោងផែនការនេះហាក់ដូចអនុវត្តមិនសម្រេច ដោយហេតុថា សៀមមានបញ្ហាផ្ទៃក្នុង. . . ក៏ប៉ុន្តែទៅអនាគតទេ បើសេដ្ឋកិច្ចសៀម មិនបានលូតលាស់ឲ្យស្របទៅតាមការកើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃបណ្តាជនទេ ការវាយ ដណ្តើមយកប៉ែកខាងលិចនៃប្រទេសកម្ពុជា អាចទៅជាការពិតបាន ។

នេះស្រេចទៅលើការវិវឌ្ឍន៍នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សៀមនៅទន់ ខ្សោយខាងផ្ទៃក្នុង ពុំអាចលាតសន្ធឹងបានទៀតទេ បើមិនដូច្នោះទេ ឯកភាពសៀម ច្បាស់ជាត្រូវទទួលការគំរាមកំហែង ពីជនជាតិភាគតិចយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរមិនលែងឡើយ ។ ការលាតសន្ធឹងហួសមាឌ នឹងនាំមកឲ្យសៀមនូវភាពទន់ខ្សោយវិញទេ ។ អាស្រ័យ ហេតុនេះហើយ បើតាមយោបល់របស់យើង គ្រោះថ្នាក់របស់យើងមិនមែននៅទិស ខាងលិច គឺខាងកើតជាប្រាកដ ។

ប្រទេសយៀកណាមប្រឆាំងប្រជាជន... គ្រោះថ្នាក់ដល់កម្ពុជា !

បើប្រទេសយៀកណាមខាងជើង និងខាងត្បូងប្រឆាំងវិញ ប្រទេសនេះនឹងទៅ ជាប្រទេសជាតិយ៉ាងធំនៃអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍ (៤០ លាននាក់) ។

បើប្រសិនណាជាចំនួនបណ្តាជនជាកត្តាមួយបន្ទាប់បន្សំ ចំពោះមហិទ្ធិវិទ្ធីនយោ បាយ (la puissance politique) នៃរដ្ឋនីមួយៗ គុណសម្បត្តិនៃប្រជាពលរដ្ឋ (les qualités d'un peuple) និងការវិវឌ្ឍន៍នៃបណ្តាជន (L'évolution de la population) ប្រាកដជាកត្តា ដែលសំខាន់ជាងគេបំផុត ។ ចំណែកឯកត្តាទាំងពួងនេះ ជនជាតិវៀតណាមមានទាំង អស់ ដោយឥតប្រកែកបាន -ទី១ បណ្តាជនច្រើនអាចលេបឥណ្ឌូចិនទៅអនាគតបាន, ទី២ ការកើនដ៏លឿនរហ័សនៃបណ្តាជននេះ, និងទី៣ សំខាន់បំផុតគឺគុណសម្បត្តិជា ពិសេសនៃប្រជាពលរដ្ឋវៀតណាមនេះឯង ។ ចំពោះករណីខាងក្រោយនេះ បើមានជន ជាតិឯណា ដែលគេអាចប្រដូចបានជាមួយនឹងជនជាតិយួន គឺជនជាតិដប៉ុននិងអាហ្វ្រិ- ម៉ង់នេះឯង ។ ជនជាតិយៀកណាម ជាប្រជាពលរដ្ឋមួយប្រកបដោយប្រាជ្ញាថាមពល

សេចក្តីក្លាហាននិងពិសេសបំផុតចិត្តតស៊ូ ។ល។ ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃជនជាតិយៀកណាមនេះ ជា ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសង្គ្រាមដែលប្រជារាស្ត្រយៀកណាមបានធ្វើដោយឥតស្រាកស្រាន្តជាមួយនឹងបរទេស នៅជិតខាង មាន ចិន ចម្ប៉ា លាវ សៀម ខ្មែរនិងរវាងគ្នានិងគ្នាខាងជើងទល់នឹងខាង ត្បូង ។ ការនេះកើតមានឡើងជាច្រើនសតវត្សមកហើយ ហើយហាក់ដូចជាគ្មានសញ្ញា ឯណាបញ្ជាក់ថា សង្គ្រាមនេះនឹងឈប់ស្ទើរហើយ ទោះជាគ្រោយការបញ្ឈប់សង្គ្រាម នៅយៀកណាមសព្វថ្ងៃនេះក្តី ។ វាសនានៃប្រទេសយៀកណាមជាវាសនានៃប្រជាជាតិមួយដែល ពង្រីកទឹកដីដោយសង្គ្រាម ហើយដែលត្រូវធ្វើសង្គ្រាមទៅអនាគតទៀត ។ សង្គ្រាមញឹកញយ យ៉ាងនេះ បានសម្រេចធ្វើឲ្យជនជាតិយៀកណាមមានចរិតរឹងប៉ឹង ចេះអត់ធ្មត់សេចក្តី លំបាក មានការតស៊ូដោយស្វិតស្វាញ គឺលក្ខណៈទាំងនេះឯង ដែលជាភាពអនុគ្រោះ ដល់ការប្រយុទ្ធដោយវិធីហិង្សា ។ នេះជាកត្តាខាងផ្លូវចិត្តសាស្ត្រ ដែលសារៈសំខាន់ ចំពោះការយល់របស់យើង ។

ចូរយើងនឹកគិតទៅដល់ប្រវត្តិសាស្ត្រ តើជនប្រភេទណាដែលមកវាតទីតាំងនៅ ចម្ប៉ា និងនៅ កម្ពុជាក្រោម? គឺជនអាណាចក្រលំបាកតោកយ៉ាក អ្នកទោសដែលគេដេញ ពីប៉ែកខាងលើ ឲ្យចុះមករកទីតាំងដីថ្មីនៅភូមិភាគខាងក្រោម អ្នកទាំងនេះមកជា ទាហានផង ជានិគមជន (Colons) ផង ។

មុនដំបូងមកតាំងនៅដោយស្ងៀមស្ងាត់ រួចហើយក៏តាំងបង្ការឡើងហេតុទាល់តែ ម្ចាស់ដីដកខ្លួនចេញពីទីនោះទៅ...។ ឥឡូវនេះព្រឹត្តិការណ៍នេះចាប់មានជាថ្មីឡើងវិញ ហើយ សព្វថ្ងៃនេះនៅកម្ពុជាយើង, យ៉ាងនេះគួរតែយើងមានបុព្វហេតុនៃសេចក្តីព្រួយ បារម្ភរបស់យើង^(១) ។

---

(១)-អត្ថបទនេះសរសេរក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ គឺមុនអន្តរាគមន៍នៃកងទ័ពយៀកណាមខាងត្បូងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្រោយ ថ្ងៃទី១៤មីនា១៩៧០

អាណានិគមនិយមព្រះវិភាគដី ឬ អាណានិគមនិយមសេដ្ឋកិច្ច

(Colonialisme territorial ou Colonialisme économique ?)

ការឈ្លានពានវាយដំណើរមយកទឹកដី ដោយកម្លាំងទ័ពក្នុងសម័យសតវត្សទី ២០ នេះ ហាក់ដូចជាហួសសម័យនិយមទៅហើយ ។ នាបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ស្ថាប័នជា ច្រើននៃមនុស្សជាតិ មានអង្គការសហប្រជាជាតិ, មតិសាធារណជនអន្តរជាតិ អង្គការ ការពារសន្តិភាព នយោបាយសម្ព័ន្ធមិត្ត ។ល។ សុទ្ធសឹងតែជាកម្លាំងខាងផ្លូវចិត្ត ជា ឧបសគ្គដល់ការរំលោភដំណើរមយកទឹកដីដោយស្រួល អំពីសំណាក់ជាតិមួយ ទៅលើ ជាតិមួយទៀត ។

ក៏ប៉ុន្តែអាណានិគមនិយមសម័យថ្មី ដែលយើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ គឺអាណានិគមតាម រយៈសេដ្ឋកិច្ច ។ យៀកណាមខាងជើង ប្រកបដោយឧស្សាហកម្មដ៏ខ្លាំងក្លា និង យៀក ណាមខាងត្បូងសម្បូរណ៍ធនធានកសិកម្ម អាចបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយក្លាយ ទៅជាសេដ្ឋកិច្ចមួយលូតលាស់លឿននៃអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍ ។ ភាពសម្បូរណ៍ទៅដោយ វត្ថុធាតុដើមជាតិវៃ និងថាមពល ភាពចំរើនលូតលាស់នៃវិទ្យាសាស្ត្រ ផ្សារដ៏ធំធេង គុណសម្បត្តិរបស់កសិកម្ម ។ល។ ដែលគេសង្កេតឃើញមាននៅប្រទេសយៀកណាម សព្វថ្ងៃនេះ សុទ្ធសឹងជាកត្តានៃការរីកចំរើនលូតលាស់នៃឧស្សាហកម្មជាតិ នៃប្រទេស នេះ ។ ថ្វីបើប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ ប្រទេសយៀកណាមត្រូវខូចខាតខ្ទេចខ្ទីសឹងតែទាំងអស់ នូវ សង្ហារម្មណៈគ្រប់បែបយ៉ាងក្តី សហរដ្ឋអាមេរិកមិនអាចចាកចេញពីយៀកណាមក្រោយ ដែលសង្គ្រាមចប់ ហើយដោយទុកឱ្យប្រទេសនេះស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដុះដូរដូរច្នោះ ឡើយ ។ ស.រ.អា. ប្រាកដជាស្តាប់នាយៀកណាមឡើងវិញ ដើម្បីលុបលាងខ្លួន ចំពោះប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ ។ ដូច្នោះហើយ សេដ្ឋកិច្ចយៀកណាមមុខជាលេប សេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសដទៃៗ ជិតខាងមិនលែងឡើយ ។ នេះជាជំហានទៅកាន់ការបាត់ បង់នូវឯករាជភាពនៃយើង ។

គឺពេលនេះហើយ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្រនឹងចែងនូវ “ដំណើរឆ្ពោះមកកាន់ទិសខាង លិច” នៃប្រជាសាស្ត្រយៀកណាមជាពិតប្រាកដ ។

X
X   X

នយោបាយ «មហាប្រទេសយៀកណាម» ?

La politique du Grand Vietnam?

យើងពុំហ៊ានសន្និដ្ឋានអ្វីទុកជាមុន ឲ្យប្រាកដប្រជា នឹងអាចយកជាកូនតម្រា ត្រឹមត្រូវ ចំពោះអនាគតនៃវាសនាជាតិយើង នោះវាពិតមែនហើយ តែយើងត្រូវតែ មានកាតព្វកិច្ចពេញលេញក្នុងបញ្ហានេះ ដើម្បីទាញនូវមេរៀនខ្លះៗ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្រ បានធ្លាប់ស្គាល់ មានការពិសោធន៍រួចមកហើយ ។ ឧទាហរណ៍ ដែលមានលក្ខណៈ ជាសារវន្តនោះ មិនខ្វះទេក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ នៃពិភពលោកយើងនាសម័យអតីតកាល ថ្មីៗនេះ ។ យើងនៅចាំយ៉ាងជាក់ស្តែង ក្នុងស្មារតីយើងម្នាក់ៗ នៅឡើយថា ក្នុង សម័យមុនសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ប្រទេសអាល្លឺម៉ាញ (Allemagne) បានផ្តល់ចំពោះ មនុស្សជាតិនូវមេរៀនមួយជាដំណាំ។

ការអ្វីដែលគេស្មានថាពុំអាចកើតមានឡើងសោះ ជួនកាលក៏អាចកើតមាន ឡើងបានដែរ ហើយការនេះវាស្រេចទៅលើទេសៈកាលៈនាកាលសម័យផង ស្រេច ទៅលើវន្តនៃអ្នកនយោបាយជាតិនោះផង ។ ប្រទេសអាល្លឺម៉ាញ បានអនុវត្តនូវទ្រឹស្តី នយោបាយរបស់អ្នកដឹកនាំឈ្មោះហ៊ីត្លែរ (Hitler) ទាមទារឲ្យប្រជាជាតិអាល្លឺម៉ង់ មាន សិទ្ធិរស់នៅលើដែនដីមួយធំ ហើយដែលគេចាត់ដែនដីនេះ ជាអាយុជីវិតរបស់គេ (Théorie de l'Espace Vital) ។

ចលនានៃការទាមទារពង្រីកទឹកដីនេះ ជនជាតិអាល្លឺម៉ង់គេបានធ្វើឡើង ដោយ អាងទៅលើគំនិតខុសមួយដែលចែងថា ប្រជាជាតិអាល្លឺម៉ង់ ជាប្រជាជាតិខ្លាំងពូកែខ្ពង់ ខ្ពស់ជាចំគេឯង ទៅលើជនជាតិដទៃទៀត មានជនជាតិស្វាវ (Slaves) និងឡាតាំង (Latins) ទាំងឡាយដែលរស់នៅក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុបប៉ែកខាងកើត និងអឺរ៉ុបប៉ែកខាងលិចជា ដើមនេះ ។ បើប្រសិនជាជនជាតិអាល្លឺម៉ង់ ជាជាតិខ្លាំងពូកែយ៉ាងនេះហើយ ធម្មជាតិ ត្រូវតែប្រគល់ទៅឲ្យប្រជាជាតិអាល្លឺម៉ង់នូវដែនដីមួយធំល្មម អាចឲ្យប្រជាជាតិរស់ ដោយស្រួល (Lebensraum)! ។ កត្តាជាសារវន្តមួយទៀត គឺការចំរើនលូតលាស់ដ៏ អស្ចារ្យ និងមហិទ្ធិបូន្ទ នៃឧស្សាហកម្មនិងសេដ្ឋកិច្ចទូទៅ នៃប្រទេសអាល្លឺម៉ង់នេះឯង ហើយជាមួយនឹងកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចនេះ កម្លាំងយោធាគួរឲ្យព្រឺខ្លាចនៃប្រទេសនេះទៀត ផង ដែលជំរុញឲ្យអ្នកដឹកនាំនយោបាយអាល្លឺម៉ង់សម័យណាស៊ីស្ត អនុវត្តដោយគ្មាន

ខ្លាចរំអែង នូវទ្រឹស្តី ពង្រីកទឹកដីនិយម ដ៏ចង្រៃអពមន្តលនេះ ។ ដើម្បីសម្រេចនូវគោលបំណងអភិវឌ្ឍន៍នេះ អ្នកនយោបាយអាណ្លីម៉ង់ ចាប់ផ្តើមប្រកាសទាមទារតម្រូវឱ្យវិលចូលមកក្នុងមហាគ្រួសារអាណ្លីម៉ង់ នូវដែនដីបរទេស នាអឺរ៉ុបប៉ែកកណ្តាលនិងខាងកើតទាំងឡាយណា ដែលមានជនជាតិភាគតិចអាណ្លីម៉ង់រស់នៅ ហើយដែលនិយាយភាសាអាណ្លីម៉ង់ផង ។ គឺក្នុងគំនិតដ៏ខ្លាំងឆ្លើយនេះឯង ដែលអ្នកនយោបាយអាណ្លីម៉ង់បំបះបំបោរបង្កបង្កើតជាចលាចល ឬគណបក្សអាណ្លីម៉ង់ណាស៊ី ក្នុងចំណោមពួកអាណ្លីម៉ង់ទាំងឡាយ ដែលនៅឯបរទេស គឺក្នុងប្រទេសជិតខាងនេះតែម្តង ។ កាលបើមានជាអង្គការទាមទារស្វ័យត (Mouvements autonomistes) ឬចលនាទាមទារការផ្តាច់ចេញ (Mouvements séparatistes) ដែលមានសញ្ញាតិអាណ្លីម៉ង់ ហើយចលនាទាំងនេះតែងបានអំពាវនាវឱ្យមាតុប្រទេសអាណ្លីម៉ង់ ជួយជ្រោមជ្រែងអង្គការខ្លួនដោយធ្វើអន្តរាគមន៍ផ្លូវសឹក នយោបាយឬទូតជាដើម ។

គឺទេសៈកាលៈនេះឯងហើយ ដែលហុចឧកាសឱ្យអ្នកដឹកនាំអាណ្លីម៉ង់សំរេចនូវបំណងដ៏អាក្រក់នៃទ្រឹស្តីរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងន័យនេះ ប្រទេសអូទ្រីសទាំងមូល (l'Autriche) ត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃពួកណាស៊ីស្តនិយមក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៦ ។ ដែនដីប៉ែកខាងលិចនៃប្រទេសឆេកូស្លូវ៉ាគី គឺតំបន់ស៊ុយដែត (La région des Sudètes) ដែលមានជនជាតិអាណ្លីម៉ង់រស់នៅ ពីចំនួនជាង ៣ លាននាក់ ត្រូវក្លាយទៅជាអាណាខែត្រអាណ្លីម៉ង់ ។ ក្រោយមក គឺប្រទេសឆេកូស្លូវ៉ាគីទាំងមូលទៀត ក៏ត្រូវក្លាយទៅជាដែនដីអាណាព្យាបាលអាណ្លីម៉ង់ទៀត ។ល។

ឧទាហរណ៍នេះ មានលក្ខណៈជាក់ស្តែងណាស់ហើយ។ តើយើងអាចសួរថា តើព្រឹត្តិការណ៍ដ៏ខ្លាំងឆ្លើយនេះ បែបអាចកើតឡើងសាមីទៀត ឬ ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃមនុស្សជាតិ ។ ជាការពិតណាស់ ជួនកាលប្រវត្តិសាស្ត្រវិលចុះវិលឡើង ត្រឡប់មកក្រោយវិញក៏មាន... ។ ការដែលយើងគ្រាន់តែក្រឡេកមើលទៅជនជាតិអាស៊ី ប៉ែកកណ្តាល (Les Peuples de l'Asie Centrale) ដែលសព្វថ្ងៃនេះ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងនៃក្រុងម៉ូស្កូ (Moscou) ប៉ុណ្ណោះយើងក៏អាចមានគំនិតខ្លះដែរហើយ អំពីហេតុនៃកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនិងយោធា នៃមហាប្រទេសមួយទៅលើប្រជាជាតិភូមិភាគ ។

ចុះនៅឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិនវិញ តើឧទាហរណ៍ “អាណ្លីម៉ង់” អាចមានឡើងសាមីទៀត នៅក្នុងតំបន់យើងនេះ ? ការនេះស្រេចទៅលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រាប់យើងក្នុងអនាគតចុះ... យើង

គ្រាន់តែសូមផ្តល់នូវ វិភាគ នៃស្ថានភាពរណីនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងជ្រោយឥណ្ឌូចិន តែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីជាការពិចារណាតទៅ ៖

ប្រជាជាតិ ឬ ប្រជារាស្ត្រយៀកណាម ជាប្រជាជាតិមួយដែលគេអាចចាត់ទុក ដោយគ្មានលាក់លៀមថា មាន ថាមពល (dynamisme) មានគុណសម្បត្តិខាងផ្លូវបញ្ញា (les qualités Intellectuelles) គ្រប់គ្រាន់ ។ល។ សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសវៀតណាមក្រោយសង្គ្រាម ជា សេដ្ឋកិច្ចដែលនឹងមានកម្លាំងភ្ញៀវក្លា ស្របជាមួយនឹងកំរិតខ្ពង់ខ្ពស់ខាងការអប់រំវិទ្យា សាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសនៃជនជាតិនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខាងផ្លូវយោធា, ប្រទេសយៀក- ណាមនឹងមានកងទ័ពដ៏ខ្លាំងពូកែ ក្នុងចំណោមប្រជាជាតិទាំងឡាយ នៅជ្រោយឥណ្ឌូ ចិននិងក្នុងអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍នេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែហេតុការណ៍មួយទៀត ដែលយើងមានការ បារម្ភពន់ពេកនោះ គឺជាការដែលមានអាណានិគមជនជាតិយួន (les colonies vietnamiennes) យ៉ាងសំខាន់ ក្នុងប្រទេសជិតខាងទាំងឡាយ ៖

- នៅប្រទេសកម្ពុជា - ជាន់ ៥០០ ០០០ នាក់ ^(១)
- ប្រទេសលាវ-ជាន់៥០ ០០០នាក់ (បើបូករួមនឹងទាហានយៀកណាមខាងជើង)
- ប្រទេសសៀម - ជាន់ ៥០ ០០០ នាក់ ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង គ្រាន់តែចំនួននៃជនបរទេសយួននេះ ធ្វើឲ្យយើងមាន ការបារម្ភនោះពន់ពេកណាស់ទៅហើយ ។ ហើយប្រសិនបើការលួចចូលមកកាន់តែ ច្រើនបន្តទៅទៀត គេពិបាកនឹងសន្និដ្ឋានណាស់ចំពោះផលវិបាក ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចក៏ ដូចជាខាងផ្លូវនយោបាយដែលប្រទេសយើងត្រូវទទួលរងគ្រោះ ។ ជាពិសេសណាស់ ទៅទៀត ជនជាតិយួនទាំងនេះពុំងាយនឹងរលាយចូលទៅក្នុងសង្គមជាតិនានាទាំងនោះ ឡើយ គេនៅថែរក្សាប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់យួន នឹងបំណងខាងផ្លូវចិត្តបួនយោបាយ ជាមួយនឹងមាតុប្រទេសដើមកំណើត ។ គឺក្នុងគំនិតនេះហើយ ដែលគេត្រូវចាត់ទុកជន ជាតិយួនថាជា ព្រោះថ្នាក់យ៉ាងធំ មួយខាងផ្នែកនយោបាយ ។

ការដែលប្រទេសវៀតណាម នឹងត្រូវលូតលាស់ដុះដាលក្រោយសម័យ សង្គ្រាមនេះទៅ នឹងអាចធ្វើឲ្យបំណងផ្លូវចិត្តនិងផ្លូវនយោបាយនៃជនជាតិយួនទាំងនេះ រឹតតែមានលក្ខណៈមាំមួនខ្លាំងឡើងជាពុំខាន ។ ឯចំពោះបញ្ហាជនជាតិចិនក្នុងប្រទេស

---

(១) ក្រោយថ្ងៃ១៨ មីនា១៩៧០, ជនជាតិយួនជាន់ ១០០ ០០០ នាក់ ត្រឡប់ទៅ យៀកណាមខាងត្បូងវិញ ។

យើង មានលក្ខណៈផ្សេង ដោយសារស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនយោបាយនៃប្រទេស
 យើង (La situation géo-politique) និងដោយសារជនជាតិចិនទាំងនោះ យូរប្តូរចាប់អារម្មណ៍
 ជ្រួតជ្រាបរហាយចូលនឹងសង្គមជាតិយើងបន្តិចម្តងៗ ។ ហេតុដូច្នោះហើយ បានជា
 យើងអាចអះអាងដោយគ្មានអែងថា មហាគ្រោះថ្នាក់ដល់អាយុជីវិតប្រជាជាតិខ្មែរ
 យើងក្នុងអនាគតខាងមុខ ពីការលូតលាស់ដុះផាលជាសាច្ច៍ឡើងវិញ នៃប្រជាជាតិយៀក
 ណាមនេះឯង (la renaissance nationale vietnamienne) ហើយជាបឋម, ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 កាល ក៏ដូចក្នុងអនាគតកាលជិតៗនេះ, សន្ទុះនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការយោសនាផ្សព្វផ្សាយ
 នៃមនោគមវិជ្ជាបដិវត្តនេះតែម្តង ។

x   x
 x   x

តើយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

ការដែលយើងលើកយកគ្រោះថ្នាក់ដ៏ធំធេងនេះ មកពិចារណាពន្យល់បំភ្លឺដល់សម្បជញ្ញៈនៃយើងរាល់គ្នាយ៉ាងដូច្នោះ មិនមែនបានសេចក្តីថា យើងចាត់ប្រជាជាតិយៀកណាម **ជាសត្រូវពិជ្ជនការអស់មួយជីវិតជាតិយើងឡើយ** (Ennemi héréditaire) ។ ឯយើងវិញ ក៏ដូច្នោះដែរ **យើងមិនឲ្យប្រជាសត្រូវយូរនិងដៃនេះ** ចាត់យើងទុកជាសត្រូវអស់មួយជីវិតដូចគ្នាដែរ ។ អតីតកាលគឺអតីតកាល **យើងមិនត្រូវប្រឡងអតីតកាល ជាមួយនិងបច្ចុប្បន្ន កាលប្រអោយសេវាឡើយ** ។ ឧត្តមគតិយើង ក៏ដូចជាឧត្តមគតិជនជាតិ មានអារ្យធម៌នានាក្នុងលោកដែរ យើងដៅទៅរកការកសាង **អនាគតមួយដៃនិងស្និស្វាខ** ដែលល្អប្រពៃ ដោយពឹងផ្អែកទៅលើការយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមករវាងជាតិនិងជាតិ ។ ការទាំងនេះនឹងត្រូវសម្រេចឡើងដោយយោងទៅតាមមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែល**យើងមិនចង់ឲ្យប្រឡងគ្នាស្រុកនេះ នឹងថយក្រោយសេវាឡើយ** ។ យើងហាក់ដូចជាបានទទួលការកក់ក្តៅច្រើនណាស់ អំពីសំណាក់អ្នកនយោបាយប្រទេសយួន**សម័យនេះ** ដោយគេបានសន្យាថានឹងមិនធ្វើ “អុកឡុក” ដល់ប្រទេសយើងឡើយ^(១) គេនឹងគោរពទទួលស្គាល់អធិបតេយ្យភាពនិងបូរណភាពទឹកដីយើង ។ យើងក៏យល់ដែរនូវសន្តានចិត្តនៃអ្នកជិតខាងយើងនេះ ។ តែគួរកប្បីយើងយល់ថានេះជា **បច្ចុប្បន្នកាល** ចុះដល់ **អនាគតកាល** យូរទៅ ? តើយុវជនប្រជាស្រ្តីយួននេះ នៅតែរក្សានូវសេចក្តីគោរពនិងការទទួលស្គាល់នេះតទៅទៀត ? សម័យមួយខុសសម័យមួយទៀត ហើយការដោះស្រាយបញ្ហាក៏សំរេចទៅលើ **ការវិនិច្ឆ័យ** នេះដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែជាការពិតណាស់ **ទុកណាជាអ្នកជីវិតយួនទាំងឡាយនេះមានសន្តានចិត្តដូចម្តេចម្នាក់ ចំពោះយើង ក៏អ្នកទាំងនេះ ពុំអាចរារាំងយាត់យាង មិនឲ្យគ្រោះថ្នាក់នេះមានចំពោះបាតុប្រទេសយើងឡើយ ព្រោះនេះ ជាច្បាប់ធម្មជាតិ ជាលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យអារ្យធម៌ពីរ ដែលមានតម្លៃមិនដូចគ្នា** (Ce serait l'aboutissement logique d'un long processus d'évolution de deux civilisations voisines de valeur inégale).

(១)- អត្ថបទនេះសរសេរមុនថ្ងៃ១៨មីនា១៩៧០

ហេតុដូច្នោះ ប្រសិនបើគ្រោះថ្នាក់នេះមានភាពជាក់ស្តែង ហើយដែលអាចក្លាយទៅថាការគំរាមកំហែងដ៏កាចសាហាវចំពោះវាសនាជាតិយើង យើងត្រូវតែយកបញ្ហានេះ មកចងចាំផ្តិតជាប់ក្នុងស្មារតីនិងក្នុងសម្បជញ្ញៈនៃប្រជាជាតិយើង ។ អាវុធដែលវិសេសវិសាលឯណា ពុំអាចធ្វើឲ្យគោលបំណងមនុស្សសម្រេចជោគជ័យបានឡើយ បើមនុស្សដែលកាន់អាវុធនេះខ្លះ សម្បជញ្ញៈ គ្រប់គ្រាន់ ចំពោះគ្រោះថ្នាក់ដែលអាចប្រល័យជីវិតខ្លួននិងចំពោះ កាតព្វកិច្ច ជាសារវន្តរបស់ខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ ។ ដូច្នោះហើយចំពោះប្រជាជាតិយើង អាវុធដែលសក្តិសិទ្ធិ បំផុតអាចជួយយើងឲ្យផុតពីមហន្តរាយបានគឺ “ សម្បជញ្ញៈជាតិ ” នេះឯងហើយ (la conscience nationale) ។ មានសម្បជញ្ញៈជាតិគឺ ស្គាល់តម្លៃវិសេសវិសាលនៃជាតិខាងផ្លូវវប្បធម៌ក៏ដូចជាខាងផ្លូវសង្គម (la valeurs socio-culturelles) ។ ម្យ៉ាងទៀត មានសម្បជញ្ញៈជាតិ គឺមិនគ្រាន់តែពង្រីកនូវការស្នេហាជាតិ (le patriotisme) ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងពង្រីកនូវលទ្ធិ ជាតិលិយម (le nationalisme) នេះទៀត ។

លទ្ធិជាតិលិយមខាងផ្លូវនយោបាយ និងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចជាអាវុធនៃការគង់វង្សជីវិតនៃប្រជាជាតិយើង (le nationalisme politique et économique constitue l'unique arme de notre survie en tant que nation dans cette partie du monde)

លទ្ធិ ជាតិលិយមជាទ្រឹស្តី នយោបាយ មិនមែនគ្រាន់តែបានសេចក្តីថា ការស្នេហាជាតិដែលគ្រាន់តែជាមនោសញ្ចេតនាមួយ ក្នុងចំណោមមនោសញ្ចេតនាទាំងឡាយ នៃមនុស្សម្នាក់ៗឡើយ ។ លទ្ធិជាតិលិយម ជាលទ្ធិដែលដៅទៅលើការ លើកតម្លៃខ្ពង់ខ្ពស់នៃលក្ខណជាតិ នៃមនោគមវិជ្ជាជាតិ និងអ្វីៗទាំងឡាយដែលទាក់ទងចំពោះប្រជាជាតិ ។ ទាំងអស់នេះ គឺធ្វើឲ្យសម្រេចនូវ ឧត្តមគតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ជាតិដូចជាការ លូតលាស់ ការរីកដុះដាលនៃកម្លាំងរបស់ជាតិ ខាងផ្លូវនយោបាយដូចជាខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចឬយោធាដែរ ។

គឺក្នុងឧត្តមគតិនេះហើយ ដែលកាតព្វកិច្ចជាបឋមរបស់យើង គឺ ការពង្រឹងនៃលទ្ធិជាតិលិយមរបស់យើង (Renforcer notre nationalisme) ធ្វើឲ្យលទ្ធិនេះមានគ្រឹះមាំមួន (Fondements solides) អាចក្លាយទៅជាមនោគមវិជ្ជាជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពជាក់ស្តែង ។ គឺបើនិយាយឲ្យខ្លី គឺធ្វើឲ្យពាក្យ «ជាតិលិយម» មាន ន័យពេញលេញ ។ ម្យ៉ាងទៀត លទ្ធិនេះអាចលូតលាស់លឿនទៅមុខបាន ក៏អាស្រ័យទៅលើការលូតលាស់ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (la démocratie) ដែលអនុញ្ញាតឲ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចចូលរួមពិតប្រាកដ ក្នុងកិច្ចការរដ្ឋ (la participation réelle et profonde du peuple dans les

affaires de l'Etat) ហើយអាស្រ័យទៅលើការដុះដាលនៃយុត្តិធម៌ផ្លូវសង្គម (la justice sociale) ជាក់ស្តែង ។ បើកត្តាជាសារវន្តទាំងពីរគ្មានទេ ពាក្យជាតិនិយម ឬស្រឡាញ់ជាតិគ្រាន់តែជាស្លាកបែកតែប៉ុណ្ណោះ ពុំអាចយកជាជុំកំភួនអ្វីបានឡើយ ។

កត្តា “មនុស្ស” (le facteur humain) ជាតួនាទីដ៏សំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិទៅរកសេចក្តីចម្រើនជំនឿនៃអារ្យធម៌ជាតិ ។

កាលបើកត្តាមនុស្សមានសភាពថ្លៃថ្លាហើយ ការស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ជាកាតព្វកិច្ចចុះឲ្យគ្រប់គ្រាន់ ។ ធ្វើប្រទេសកម្ពុជាឲ្យក្លាយទៅជាប្រទេសលូតលាស់ មានកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់គ្រាន់ អាចឈមមុខទប់ទល់នឹងកម្លាំងផ្សព្វផ្សាយនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជិតខាងយើង នេះហើយដែលជាសេចក្តីប្រាថ្នាចុងក្រោយនៃប្រជាជាតិយើង ។ គេនិយាយថា **សេដ្ឋកិច្ចដឹកនាំនយោបាយ** (L'économie dirige la politique) ។ ហើយគេនិយាយទៀតថា បើសេដ្ឋកិច្ចយើងខ្សោយ យើងពុំអាចនឹងសម្រេចបាននូវ **ឯករាជ្យនយោបាយ** បានឡើយ (L'indépendance politique) ។ បានសេចក្តីថា បើសេដ្ឋកិច្ចយើងខ្សោយ “ ពាក្យឯករាជ្យនយោបាយ ” នេះ គឺគ្រាន់តែពាក្យទេ គ្មានសារៈសំខាន់អ្វីសោះ ។ យើងកុំនិយាយឡើយដល់ទៅចង់សម្រេចឲ្យមាន “ **ឯករាជ្យសេដ្ឋកិច្ច** (L'indépendance économique) ពេញលេញ ពីព្រោះនេះគ្រាន់តែពាក្យស្លាកតែប៉ុណ្ណោះ ។ **សម័យនេះមិនមែនសម័យ ដែលរស់នៅពីផ្នែកទៅលើខ្លួនឯងទាំងស្រុង** (L'autarcie) បំបាត់ការទាក់ទងខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចជាមួយបរទេស . . . ។ មានតែមហាអំណាចមួយ ឬ ពីរប៉ុណ្ណោះក្នុងលោកនេះទេ ដែលអាចសម្រេចនូវឯករាជ្យសេដ្ឋកិច្ចនេះបាន ដោយអាងទៅលើភោគទ្រព្យដ៏ឥតគណនា ដែលធម្មជាតិលោកបានប្រទានមកឲ្យប្រទេសទាំងនេះ ។ ចុះចំពោះប្រទេសយើង ដែលគ្មានធនធានពីធម្មជាតិអ្វីប៉ុន្មាន ក្រៅអំពី **ដីឲ្យបង្កើនផលិតផល** ប្រកបទៅដោយ **វិវាតិ** និង **ទឹកដីបរិមូល** ឥតគណនា និង **កំដៅព្រះអាទិត្យ** គឺយើងមានតែ **ធនធានទំនេរ ៣ ប៉ុណ្ណោះសោះ** (ដី ទឹក កំដៅ) ។ ហេតុយ៉ាងនេះហើយបានជា មូលដ្ឋាននៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិយើង គឺ **កសិកម្មនេះឯង** ។

យើងមានធនធាន ៣ ហើយ ខ្លះតែមួយទៀតប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីសម្រេចនូវការលូតលាស់បាន គឺការអប់រំកសិករយើងទៅតាមបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រទំនើប (l'information technique des agriculteurs) ប្រសិនបើកសិករយើងលូតលាស់ពេញទំហឹងហើយ ប្រទេសនឹងអាចក្លាយទៅជា «កំពូល» ក្នុងភូមិភាគអាស៊ីអាគ្នេយ៍យើងនេះ (le Cambodge serait "roi" de l' Asie du Sud-Est) ។ តើបាតុភូតទាំងនេះឬ ដែលជា

មូលដ្ឋានដ៏វិសេសវិសាល ទ្រទ្រង់នូវលទ្ធិជាតិវិជ័យមរសេដ្ឋកិច្ចរបស់រដ្ឋខ្មែរយើង ? យើងមានគ្រប់គ្រាន់ហើយមូលដ្ឋានទាំងនេះ យើងនៅខ្វះតែធនៈ ប្រៀបបាននឹងដែក ឬ ការប្តេជ្ញាចិត្តទាំងស្រុងតែប៉ុណ្ណោះទៀតទេ ដែលសេដ្ឋកិច្ចសិកម្មយើងនឹងត្រូវចាប់ ផ្តើមដើរទៅមុខ ។ ១០ ឬ ២០ ឆ្នាំទៀត នយោបាយនេះប្រាកដជាឲ្យផលជាក់ស្តែងជា ពិតប្រាកដ ។

ម្យ៉ាងទៀត ៣០ឆ្នាំទៀត បណ្តាជនយើងកើនដល់ទៅ ១៥លាននាក់ ប្រទេស យើងនឹងក្លាយទៅជាប្រទេសធំសម្បូរសប្បាយមួយ ជាមហាប្រទេសមួយក្នុងភូមិភាគ អាស៊ីប៉ែកខាងត្បូងមិនលែងឡើយ ។

ពេលនោះហើយ ដែលប្រជាជាតិយើងឈប់មានព្រៀប **អេកស៊ីយ៉ាងេ** (Complexe d'infériorité) មានមុខមាត់ជាប្រទេសមួយ ដែលមានជ័យជំនះទៅលើភាព ខ្សត់ខ្សោយ បានរើបម្រះចេញពីនឹមនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្រោយសម័យមហានគរ (Ce sera la libération définitive de notre peuple de tant de siècles de décadence et d'écrasement physique et moral) ។

ធ្វើយ៉ាងនេះ គឺប្រាកដជាយើងប្រគល់ទៅឲ្យប្រជាជាតិយើងវិញនូវសេចក្តីក្លា ហាន ថាមពល និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរដែលបាត់បង់អស់រយៈពេលជាង ៦ សតវត្សរ៍ មកហើយ ។

X X X

សេចក្តីបញ្ចប់

នៅក្នុងពិភពមួយដែលកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ច ប្រែក្លាយទៅជាកម្លាំងលើសលប់ក្នុង ការទ្រទ្រង់នូវការគង់វង្សជីវិត (la survie) ជាតិ, ហើយម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងភូមិភាគនេះ ដែលសភាពរំពើតរំពើនខ្លះស្តេរភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ ធ្វើឲ្យយើងពិបាកប្រមើលនូវអនា- គតកាល ប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនិងនយោបាយមួយ ដែល មានលក្ខណៈសុគតស្មាញ រកអ្វីប្រដូចមិនបានឡើយ ។ ស្ថានភាពនេះ ពិតជាគ្រោះថ្នាក់ មួយដែលគំរាមកំហែងប្រទេសយើងរាល់ជំហាន នៃការវិវត្តន៍នៃប្រទេស ។ ដើម្បីនឹង ការពារមាតុប្រទេសប្រឆាំងនឹងគ្រោះថ្នាក់នេះ យើងត្រូវតែប្រមូលនូវកម្លាំងចិត្តកម្លាំង កាយ ដើម្បីស្ថាបនាប្រទេសកម្ពុជាឲ្យក្លាយទៅជា ប្រទេសមួយលូតលាស់ មានកម្លាំង សេដ្ឋកិច្ចគ្រប់គ្រាន់ អាចទប់ទល់នឹងការផ្សព្វផ្សាយនៃកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ជិតខាង ដែលសុទ្ធសឹងតែជាប្រទេសធំៗ មានកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយគួរឲ្យ យើងមានការព្រួយបារម្ភ ។

ការគង់វង្សជីវិតនៃប្រជាជាតិយើង ក្នុងស្ថានភាពរណីដ៏លំបាកនេះ វាស្រេចទាំង ស្រុងទៅលើមូលដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈប្រាកដនិយម ហើយមាំមួនប៉ិនប្រឹងទៀតផង ។ ឯមូលដ្ឋាននោះ យើងរំពឹងកម្ពុជាហើយម្តងទៀតចុះ គឺគ្មានអ្វីក្រៅពីធនធានកសិកម្ម ឡើយ។ កសិកម្មយើងលូតលាស់ បានសេចក្តីថាសេដ្ឋកិច្ចជាតិយើងលូតលាស់ បានសេចក្តី ទៀតថា យើងមានអាវុធគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំង នឹង ការសង្កត់សង្កិន ខាង ផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចអំពីសំណាក់ នៃចក្រពត្តិនិយម និង អាណានិគមសម័យថ្មី និងអំពី សំណាក់នៃអ្នកជិតខាងយើង ។

យើងសូមដកស្រង់ពាក្យបណ្ឌិតនេរូ (Nehru) ដើម្បីបញ្ចប់អត្ថបទនេះ ៖

« ជរាបណាសេដ្ឋកិច្ចយើងនៅទូទាំងប្រទេស ជរាបនោះ យើងរស់នៅ ហាក់បីដូចជាគ្មាន
នយោបាយក្រៅប្រទេសឡើយ ព្រោះយើងមិនទាន់កាន់ខ្លួនជាប្រជាប្រិយលើខ្លួនយើងបាននៅ
ឡើយ ។ ឯ “ឯករាជ្យនយោបាយ” នោះសោតឡើយ គ្រាន់តែជាឧត្តមគតិនៅឡើយសម្រាប់
ល្អចិត្តយើង កុំឲ្យយើងខកចិត្តកុំប៉ុណ្ណោះ » ។

នួន យ៉ឺន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៤ កញ្ញា ១៩៦៩

ជំណើរឆ្នោះ

ទៅទិសខាងលិច ^(១)

ក្នុងលេខក្រោយបង្អស់នៃទស្សនាវដ្តី (Etude Cambodgienne) ដែលបានបោះពុម្ពឡើងដោយក្រសួងយោសនាការជាតិ, លោក ស្កាល មែយៀរ (Charles Meyer) ក្នុងទំព័រវិចារណកថាបានសរសេរក្នុងក្របខ័ណ្ឌ នៃការទាក់ទង ខ្មែរ យៀកណាម ជាអាទិដ្ឋុចតទៅនេះ : « វត្តមាននៃជនជាតិយួន ទៅលើទឹកដីខ្មែរជាគ្រោះថ្នាក់ខាងផ្លូវនយោបាយ ហើយផលវិបាកនៃហេតុការណ៍នេះបានលេចធ្លោ ឲ្យឃើញរួចមកហើយនៅតាមតំបន់ខ្លះៗ ។ គេបានសង្កេតឃើញថាពួកអ្នកធ្វើការយោសនាយួនមានសកម្មភាពយ៉ាងសំខាន់ នៅតាមភូមិជនបទខ្មែរនានា ហើយថែមទាំងបាន ណែនាំនិងដឹកនាំដល់ពួកបះបោរដែលប្រកាន់មនោគមវិជ្ជាបែបយួននេះទៀតផង. . . » ។ ឆ្ងាយមកទៀត អ្នកនិពន្ធដដែលនេះ បានសរសេរទៀតថា ៖ « លក្ខណៈដ៏ធ្ងន់ធ្ងរមួយទៀត នៃបញ្ហា ខ្មែរ-យួន គឺការមកតាំងនៅដោយស្ម័គ្រស្មាត់ នៃជនជាតិយួននៅលើទឹកដីនៃកម្ពុជា (L'implantation pacifique des émigrés Vietnamiens en territoire Khmer) »

« គ្រួសាររាប់រយគ្រូ ដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែកនៃយន្តហោះអាមេរិកាំងបង្ខំឲ្យគេចាកចោលលំនៅកំណើតរបស់ខ្លួន, បានមកស្នាក់អាស្រ័យនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ មួយភាគធំនៃអ្នកទាំងឡាយនេះ បានខិតខំវាតទីតាំង នៅក្រោយការបញ្ចប់សង្គ្រាមទៀត ហើយការដែលគួរប្រហាក់ប្រហែលមួយទៀត គឺថានឹងមានជនជាតិយួនខ្លះ ដែលធ្លាប់បានត្រូវរ៉ូវជាមួយនឹងអាមេរិកាំង និងអាជ្ញាធរនៃក្រុងហ្វ្រែនគរ កាលសង្គ្រាមចប់ហើយ នឹងត្រង់កាត់ព្រំដែនមកជ្រកនៅលើដែនដីខ្មែរទៀត. . . ហើយការទាំងនេះនឹងប្រាកដជាបង្កើតឲ្យមាននូវសេចក្តីព្រួយបារម្ភមួយយ៉ាងធំធេង ក្នុងបណ្តាប្រជារាស្ត្រខ្មែរនៅតាមព្រំប្រទល់ដែន » ។

សេចក្តីតែប៉ុណ្ណោះ យើងអាចយល់បានស្រេចទៅហើយថា តើគ្រោះថ្នាក់ភ្លាមៗនិងទៅអនាគតរដ្ឋខ្មែរយើងគឺត្រង់ណា ? ដូចយើងធ្លាប់បានយកបញ្ហានៃដំណើរឆ្ពោះមកទិសខាងលិច នៃជនជាតិយួននេះមកចោទរួចមកហើយ ចលនាមកទិសខាងលិចនេះ មិនត្រឹមតែមានលក្ខណៈនយោបាយ និងមនោគមវិជ្ជាទេ គឺថែមទាំងជាលទ្ធផលយ៉ាងជាក់ស្តែង នៃការវិវដ្តនៃប្រវត្តិសាស្ត្រនៃដែនដីអតីតឥណ្ឌូចិនបារាំងសេស ។ មុន

(១) អត្ថបទនេះបានចុះផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាន «នគរធំ» ពីថ្ងៃ ២០ ទៅ ២៨ ធ្នូ ១៩៦៩ - គឺ ៥ ខែមុនសង្គ្រាមកើតឡើងក្នុងប្រទេសយើង ។ ន.យ.

ដំបូង ជនជាតិយួនទាំងនេះបានធ្វើដំណើរមកពីទិសខាងត្បូងជាហូរហែ តាមជួរភ្នំអណ្ណាម (Les Cordilières annamitiques) ហើយក្នុងដំណើរនេះ ដែលមានអាយុច្រើនសតវត្ស បានលេបបាត់ទៅហើយ នគរចម្ប៉ាព្រមទាំងដែនដីកម្ពុជាក្រោមទៀតផង នៅដើមសតវត្សទី១៧ (ក្នុងរវាងឆ្នាំ១៨៤០) ។ ហេតុយ៉ាងនេះហើយ បានជាជ្រោយទឹកខ្មៅ (Camau) ជាដីខាងត្បូងបំផុតនៃឥណ្ឌូចិន ត្រូវជនជាតិយួនមកវាតទីតាំងនៅ ។

ដូច្នេះបើថ្ងៃមុខ មានការវាតទីតាំងទៀត គឺដំណើរឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ហើយមកប៉ះនឹងប្រទេសកម្ពុជាយើងតែម្តង ។ ឥឡូវព្រឹត្តិការណ៍នេះ ដោយសារមានសង្គ្រាមនៅយៀកណាម តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៥ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះ ជាកត្តាយ៉ាងធំ, បានមានរួចមកហើយ ហើយប្រាកដជានឹងមានកាន់តែធំឡើងៗ ទៅថ្ងៃមុខទៀត បើវិធានការដែលនឹងចាត់ពុំមានប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ទេនោះ ។

លក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរមួយទៀតនៃបញ្ហាសុគតស្នាញនេះ គឺការដែលបណ្តាជនយួននេះ មានការបង្កើនចំនួនមួយយ៉ាងលឿនគួរឲ្យប្រទេសជិតខាង មានការព្រួយបារម្ភជាចាំបាច់ ។ បើប្រសិនជាយើងយកស្ថិតិ ដែលគេបានធ្វើឡើងដោយវិធីវិទ្យាសាស្ត្រមកពិនិត្យការណ៍នេះ រឹតតែគួរឲ្យយើងឃើញជាក់ស្តែងណាស់ទៅទៀត ៖ ភាគរយនៃកំណើនចំនួនប្រជាជនខ្មែរយើង មានត្រឹមតែ ២,៥ ទៅ ២,៦ ភាគរយតែប៉ុណ្ណោះ (le taux d'accroissement démographique), ឯបំណែកយួន បើតាមអ្នកជំនាញការ ភាគរយនេះឡើងដល់ទៅ ៧ ភាគរយលើសយើងទៅទៀត ។ ម្យ៉ាងទៀតដល់ក្រោយសង្គ្រាមចប់ ភាគរយនៃការបង្កើននេះប្រហាក់ប្រហែលជានឹងឡើងហួសពី ៧ ភាគរយនេះទៅទៀត ។ ហេតុការណ៍នេះ អាចមានផលវិបាកជាធ្ងន់ធ្ងរពន់ពេក មកលើប្រទេសយើងនិងប្រទេសជិតខាង : ម្យ៉ាងទៀតក្នុងប្រទេសយួន ការកើនដំលើនៃបណ្តាជននេះ អាចចោទឲ្យមានជាបញ្ហាដីធ្លី (problèmes agraires) ដែលត្រូវឲ្យមានទំហំគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអាចចិញ្ចឹមមនុស្សកាន់តែច្រើនឡើងៗ ។ គ្រាន់តែសព្វថ្ងៃនេះ ចំនួនប្រជាជនខាងជើងនិងខាងត្បូងបញ្ចូលគ្នា ជាង ៤០ លាននាក់ទៅហើយ ហើយបញ្ហាដីធ្លីមានចោទខ្លះៗរួចមកហើយ, ចុះដល់ ២០ ឬ ៣០ ឆ្នាំទៀត ប្រជាជននេះត្រូវគុណនឹងពីរ ពី ៧០ ទៅ ៨០ លាននាក់ ! តើបញ្ហានេះនឹងមានទំហំធំដល់ណាទៅ ? លើកលែងតែអនាគតសេដ្ឋកិច្ចយួន ក្លាយទៅជាសេដ្ឋកិច្ចឧស្សាហកម្មយ៉ាងលូតលាស់ខ្លាំងណាស់ ទើបអាចដោះស្រាយបញ្ហានេះបាន បើមិនយ៉ាងនេះទេ ជនជាតិយួនទាំងនេះនឹងត្រូវចាកចេញពីប្រទេសខ្លួនមកនៅលើដីទាំងឡាយដែលនៅទំនេរ ហើយដីដែលនៅទំនេរទាំងនោះ

គឺដែនដីខ្មែរយើងតែម្តង ។ ឯចំណែកដែនដីប្រទេសលាវជាដីភ្នំ ហើយបើតាមប្រវត្តិសាស្ត្រទៀត ជនជាតិយៀកណាមនេះ ជាមនុស្សដែលចូលចិត្តរស់នៅលើវាលទំនាប (l'homme de la plaine) គឺដែនដីសណ្តនៃទន្លេមេគង្គតែម្តង (le Delta ou la vallée du Mékong) ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ចូរយើងកុំភ្លេចថា បើដល់ឆ្នាំ ២០០០ ប្រជាជនខ្មែរយើងកើនដល់ទៅ១៥ លាននាក់ នេះបើតាមការស្មានតាមកម្មវិធីវិទ្យាសាស្ត្រ, ឯប្រទេសយៀកណាម នឹងកើនដល់ពី៧០ទៅ៨០លាននាក់ទៅហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត បើការស្រាយបញ្ហាប្រជាជននេះពុំបានស្រួលទេ នោះយើងបារម្ភខ្លាចក្រែងតែនឹងមានការបង្កើតក្នុងចំណោមបញ្ហាវន្តយួនដែលមានគំនិតជាតិនិយមហួសហេតុ (l'ultra-nationalisme) នូវទ្រឹស្តីពង្រីកទឹកដីនិយម ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចរស់នៅបាន (une nouvelle théorie de l'Espace Vital) ។ ហើយបើទ្រឹស្តីនេះកើតឡើងមែននោះ, ផលវិបាកនឹងមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរក្រៃលែង មកលើអនាគតប្រទេសកម្ពុជាយើង ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ឯក្នុងប្រទេសយើង ជនជាតិយួនដែលរស់ក្នុងស្រុកខ្មែរ យើងក៏កើនឡើងមិនដាច់ដែរ ។

សព្វថ្ងៃនេះ អាណិកជនជាតិយួនទាំងនោះ មានចំនួនពី ៤៥០,០០០ ទៅ ៥០០,០០០ នាក់ទៅហើយ^(១) គឺជិតទៅ ៧ ភាគរយនៃបណ្តាជនខ្មែរយើងទាំងមូល ។ ហើយភាគរយនៃការកើនចំនួនប្រជាជនយួននៅក្នុងស្រុកយើងទៀត ក៏លើសភាគរយនៃកំណើតប្រជាជនយើងដែរ ដូច្នេះហើយ ការកើននេះត្រូវតែលឿនទៅមុខជាងរាប ដោយបូកបញ្ចូលជាមួយផងនូវការលបលួចចូលមកនៅ លើដីខ្មែរយើង ដោយឥតច្បាប់ទម្លាប់នោះទៀត។ យើងបានសង្កេតឃើញជាទូទៅថា ជនជាតិយួនដែលនៅស្រុកខ្មែរយើង ភាគច្រើនជាអ្នកក្រីក្រ ហើយភាពក្រីក្រនេះ អាចបង្កើតឡើងនូវបញ្ហាខាងផ្លូវសង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ មានចោរកម្ម ឃាតកម្ម ភាពឥតការធ្វើ ល្បែងស៊ីសង ការលក់សម្លស្បែកដើម្បីរស់ ។ល។ ហើយដោយហេតុថាខ្មែរនិងយួនរស់នៅជិតៗគ្នា ជួនកាលមានការទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកផងក៏មាន ផលវិបាកនេះ នឹងត្រូវធ្លាក់មកលើសង្គមខ្មែរយើងឥតបើប្រកែកបានឡើយ។ នេះជាបញ្ហាខាងសង្គមវិទ្យា (un problème sociologique) គប្បីតែយើងចាប់អារម្មណ៍ដើម្បីឲ្យសង្គមខ្មែររក្សានូវភាពស្អាតស្អំភាពបរិសុទ្ធ ។

ព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀត ដែលយើងគួរចាប់អារម្មណ៍ជាពិសេស ការបង្កើនចំនួនកាន់តែច្រើន នៃអាណិកជនបរទេសយួនលើដែនដីយើង ហើយបើយើងបូកបញ្ចូល

(១) មុន ១៨មីនា ១៩៧០ ។

ទាំងអាណិកជនបរទេសចិនមកទៀតផង នឹងអាចមានផលវិបាកមួយទៀតធ្ងន់ធ្ងរក្រៃ
 លែង ក្នុងអនាគតកាល។ គ្រាន់តែសព្វថ្ងៃនេះ ជនបរទេសទាំងឡាយនេះ មានចំនួន
 ជិត ឬជាងមួយលាននាក់ទៅហើយ ក្នុងចំនួនបណ្តាជនយើងទាំងអស់ជាង៨លាននាក់ ។ បើយើង
 និយាយឲ្យបានច្បាស់ទៅទៀត គឺក្នុងខ្មែរទាំងអស់ ៧ នាក់ មានបរទេសចិន-យួន ១
 នាក់ ។ ហេតុការណ៍នេះ អាចនឹងបណ្តាលឲ្យមានឡើងជា បញ្ហាសាសន៍ (un problème
 racial) ហើយដែលនឹងមានលក្ខណៈជាបញ្ហាផ្លូវសង្គមទៀតផង ។ នៅប្រទេស
 ម៉ាឡាយូថ្មី ៗ នេះ មានផ្ទះរឿងសាសន៍នេះ បណ្តាលឲ្យមានការរីករវា ខូចខាតនូវស្ថេរ
 ភាពខាងផ្លូវនយោបាយ ហើយសព្វថ្ងៃនេះក្តី បញ្ហានេះក៏មិនទាន់ចប់សព្វគ្រប់ទៅ
 ហើយដែរ ។ អាណិកជនបរទេសជាតិយួន នៅស្រុកយើងសព្វថ្ងៃនេះ ពុំមែននៅ
 ស្ងៀមស្ងាត់ប៉ុន្មានឡើយ គេមានអង្គការសម្ងាត់គ្រប់បែបយ៉ាង ខាងផ្លូវសាសនា ក៏ដូច
 ជាខាងផ្លូវនយោបាយ ។ រឿងអស់នេះនរណាក៏ដឹងគ្រប់ៗ គ្នាហើយដែរ ។

សព្វថ្ងៃនេះ គេឃើញពួកគេ នៅហាក់ដូចជាស្ងៀមស្ងាត់ ពីព្រោះពេលនេះ យួន
 កំពុងជាប់ធ្វើសង្គ្រាម នៅប្រទេសវៀតណាម ហើយជា ប្រយោជន៍របស់គេធំណាស់ ដែលតម្រូវ
 ឲ្យគេមានការទាក់ទងយ៉ាងប្រពៃ ជាមួយអាជ្ញាធរខ្មែរយើង ។ ចុះដល់គេចប់សង្គ្រាមទៅ
 ប្រទេសគេរួបរួមគ្នាវិញឬទេ ?

បើមិនរួបរួមខាងផ្លូវនយោបាយក៏ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ដែរ ហើយប្រទេស
 គេនឹងក្លាយទៅជាមហាអំណាចអាស៊ីមួយ ដែលពិភពលោកបានទាយរួចមកហើយ
 នោះ ជនជាតិវៀតណាមនៅស្រុកខ្មែរ ច្បាស់ជានឹងមានសម្បជញ្ញៈ ចំពោះកម្លាំងរបស់
 ខ្លួនមិនលែងឡើយ (La prise de conscience de leur force en tant que minorité
 ethniquement et politiquement dominante) ហើយនឹងមានការទាមទារអ្វីផ្សេងៗ ខាង
 ផ្លូវសង្គម ឬផ្លូវនយោបាយមិនលែងឡើយ ។

នេះជាគ្រោះថ្នាក់មួយធំអនេក ពីព្រោះនឹងអាចបណ្តាលឲ្យការល្អក្តី ក្នុងការទាក់
 ទងខ្មែរ-យួន ទៅអនាគតកាលមិនចេះចប់ មិនចេះហើយ។ បានជាយើងហ៊ានអះអាង
 យ៉ាងនេះ មិនមែនដោយយើងមានគំនិតស្អប់ជនជាតិយួនពីដូនតា (une haine hérédi-
 taire) នោះមកទេ គឺមកពីការដែលយើងធ្វើវិភាគក្នុងបញ្ហាខ្មែរ-យួននេះតែម្តង។ នេះ
 ជាការវិវត្តិមួយ ដែលមានលក្ខណៈជាការចាំបាច់ ព្រោះប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ បាន
 ប្រទះបញ្ហាបែបនេះច្រើនណាស់មកហើយ ក្នុងសតវត្សទី ២០ នេះតែម្តង ។

ឯណាការដោះស្រាយ ?

ការដោះស្រាយដែលប្រពៃ មិនមែនការប្រើ «ធម៌ក្តៅ» នោះទេ ព្រោះថាបើ ប្រើធម៌ក្តៅ នឹងបណ្តាលឲ្យមានប្រតិកម្មលក្ខណៈជា «ធម៌ក្តៅ» តបមកវិញ មិនចប់ មិនហើយ និងធ្វើឲ្យជ្រោះរវាង ខ្មែរនិងយួន កាន់តែមានទំហំធំឡើងៗ អស់មាន ស្ថេរភាពនយោបាយ ក្នុងតណ្ហាចិនជាប្រាកដ ។ យើងនិយាយ «ធម៌ក្តៅ» នេះ គឺចង់ និយាយដល់ការបង្ខំឲ្យអាណិកជនយួនទាំងនេះ វិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ (le rapatriement forcé) . . វិធានការនេះ បណ្តាលឲ្យមានផលវិបាកអាក្រក់ទៅលើសេដ្ឋកិច្ច ជាតិ ៖ យើងនឹងបាត់បង់នូវក្របខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងបច្ចេកទេសច្រើន, ថែមទាំងផ្សារ ក្នុងប្រទេសយើងយ៉ាងសំខាន់ទៀត ដែលជាការចាំបាច់ចំពោះអនាគត ការលូតលាស់ ឧស្សាហកម្មនិងសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាយើង ។ ហើយទោះបីការបង្ខំឲ្យវិលទៅស្រុក កំណើតវិញ អាចធ្វើទៅកើតវានឹងបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាដ៏ធំ ដែលនឹងហួសសមត្ថភាព របស់យើងទៀតផង។ ដូច្នេះ វិធានការដែលយើងអាចអនុវត្តទៅបាន ដោយមិនបង្កើត ជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរពេកទេ គឺការត្រួតត្រាឲ្យបានដិតដល់ ដល់សកម្មភាពគ្រប់បែបយ៉ាង ខាងផ្លូវ សាសនា ក្តី ខាង ផ្លូវសង្គម ឬ នយោបាយ ក្តី ដែលអាណិកជនជាតិយួនទាំងអស់ មានក្នុងប្រទេសយើង ដើម្បីអាចឲ្យយើងរំលាប់ទាន់ (neutraliser) នូវគ្រប់បំណង អាក្រក់ទាំងឡាយ ដែលនឹងអាចចាប់ផ្តើមឡើង ។

ហើយសំខាន់ជាងនេះទៅទៀត គឺការបិទទល់ដែនឲ្យបានរឹងប៉ឹង គួរឲ្យមានការ ទុកចិត្ត ឈប់ឲ្យមានការលួចនាំចូលបរទេសមកតាមវិធីពាណិជ្ជកម្ម ឬ ដោយការស៊ី គ្រល់ខ្វះសម្បជញ្ញៈ ។ យើងគួរយល់ថា បើមានការលបលួចចូលមកម្តងមួយកាល (Temporaire) នោះមិនមែនជាគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងក្លាប៉ុន្មានទេ គ្រោះថ្នាក់ដែលធំ គឺការមក តាំងទីលំនៅជានិច្ចកាល (Implantations permanentes) ដោយមានការសង្កេតសម្រេច ចាប់ប្រកបកសិកម្ម ឬមុខរបរអ្វីផ្សេងៗទៀត ព្រោះជនប្រភេទនេះ ដែលមាន «បូស» ជាប់នឹងដីយើងហើយ នឹងមានកូនចៅ មិត្តភក្តិ មិនងាយត្រឡប់ទៅវិញឯងៗ ឡើយ។ ហើយបើយ៉ាងនេះទៅ ទល់ដែនយើងនឹងត្រូវបរទេសយួនមកតាំងនៅកកកុញ រួច ហើយក៏បណ្តាលឲ្យមានជម្លោះ រករឿងហេតុជាមួយនិងបងប្អូនខ្មែរយើង បង្កើតឲ្យ មានការពិបាករស់នៅ ឯខ្មែរយើងជាជាតិស្នូតត្រង់ មិនជាអ្នករករឿងហេតុគេ ក៏ត្រូវ

បោះបង់ចោលទីនោះ រត់មកនៅឆ្ងាយៗទៀត ។ល។ នេះប្រាកដជាការដណ្តើមទឹកដី
ដោយវិធីស្ងៀមស្ងាត់ ដែលយើងគួរចាប់អារម្មណ៍ឱ្យបានជាក់ច្បាស់ ។

ដូចយើងបានធ្វើការវែកញែករួចមកហើយ សេចក្តីសង្ឃឹមយើងទាំងស្រុងស្ថិត
នៅលើរដ្ឋាភិបាលស្រោចស្រង់ ជាតិ ដែលនឹងមានសម្បជញ្ញៈច្បាស់លាស់ ចំពោះគ្រោះថ្នាក់ដ៏
ធំធេងនេះ ដល់មាតុប្រទេសកម្ពុជារបស់យើង ។ បើបញ្ហាទាំងនេះមិនបានទទួលការដោះស្រាយ គួរជា
ទឹកកំក្តៅទេ អនាគតរបស់យើងនឹងមានពពកខ្មៅងងឹតមកបាំងមិនខានឡើយ ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការវិវត្តិ
នយោបាយទូទៅ ក្នុងភូមិភាគឥណ្ឌូចិនដ៏រំជើបរំជួលនេះ ។

ស. ហ៊ុន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៣ ធ្នូ ១៩៦៩

ឥណ្ឌូចិន

ក្នុងឆ្នាំ២០០០...

គំនិត ឬទ្រឹស្តីដែលចែងថា **បណ្តាជន** (la population) និងការរីករាលដាលនៃបណ្តាជននេះមាន **នាទីសំខាន់** មួយនៅក្នុងជីវភាព **នយោបាយជាតិ** និងអន្តរជាតិនេះមិនមែនជាគំនិត ឬទ្រឹស្តីថ្មោងថ្មីទេ ។ ជាការពិតមែនហើយ ដែលគេពោលថា «មនុស្ស» ជាមូលដ្ឋានសារវន្តនៃគ្រប់របបគ្រប់គ្រងនយោបាយនៃប្រជាជាតិ ឬសង្គមមនុស្សទាំងឡាយ ។ ហេតុដូច្នេះបានជាចំនួនមនុស្សពោលគឺបណ្តាជនក្នុងប្រទេសនីមួយៗ ឬក្នុងតំបន់ភូមិភាគនីមួយៗ, ត្រូវតែមានឥទ្ធិពលជាការចាំបាច់ទៅលើស្ថានភាព ឬកិច្ចដឹកនាំនយោបាយ ក្នុងប្រទេសឬក្នុងភូមិភាគដែលប្រមូលផ្តុំប្រទេសទាំងនោះ ។ ដូច្នេះ បើយោលទៅតាមទ្រឹស្តីនេះ ចំនួនបណ្តាជននិងការដឹកនាំនយោបាយ ពុំអាចត្រូវគេអាកាត់ផ្តាច់ចេញពីគ្នាបានឡើយ ។

បណ្តាជនច្រើនហួសមាឌ

La surpopulation

ដោយយោងទៅតាមទ្រឹស្តីខាងលើនេះ ប្រវត្តិវិទូនិងសង្គមវិទូ (Sociologue) ភាគច្រើនបានពន្យល់អំពីបុព្វហេតុនៃសង្គ្រាមរវាងជាតិនិងជាតិ (Causes des guerres) និង ចលនាបដិវត្តន៍ (mouvements révolutionnaires) ដែលបានចាប់កំណើតឡើងក្នុងប្រទេសឬភូមិភាគនីមួយៗ នៃពិភពលោក ដោយពឹងផ្អែកទៅលើស្ថានភាពនិងចលនានៃការរីករាលដាលនៃបណ្តាជននេះតែម្តង ។ ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់មនុស្សជាតិ ហាក់ដូចជាបានកត់សំគាល់នូវព្រឹត្តិការណ៍ ជាគំរូខ្លះរួចមកហើយ ដែលអាចឲ្យយើងយកមកបញ្ជាក់បកស្រាយពន្យល់នូវទ្រឹស្តីខាងលើនេះ ៖ ក្នុងរវាងឆ្នាំ ១៧៧០, ប្រទេសអាល្លឺម៉ាញសម័យហ៊ុត្រែរ នៅទ្វីបអឺរ៉ុប, និងប្រទេសជប៉ុនសម័យយោធានិយមនៅទ្វីបអាស៊ី, បានធ្វើនយោបាយយោធានិយមដ៏យោរយោ បង្កបង្កើតឲ្យមានសង្គ្រាមក្នុងពិភពលោក ព្រមទាំងបានផ្សព្វផ្សាយនូវសេចក្តីក្រៀមក្រំ និងការខ្ជោចផ្សាអស់រយៈជាច្រើនឆ្នាំ មកលើមនុស្សជាតិ ។

ប្រទេសទាំងពីរនេះ ក្នុងសម័យនោះ សុទ្ធសឹងជាប្រទេសដែលមានបណ្តាជនច្រើនហួសមាឌសមត្ថភាពនៃការដោះស្រាយសាមញ្ញនៃប្រទេសទាំងពីរ ៖ ឯ

នយោបាយពង្រីកទឹកដីនិយម និងសង្គ្រាមឈ្នានពានទៅលើប្រជាជាតិជិតខាង ដែល
 ប្រទេសទាំងនេះបានបង្កបង្កើតឡើង គឺពិតជានៅក្នុងគោលបំណងនយោបាយមួយ
 យ៉ាងច្បាស់លាស់ គឺវាយដណ្តើមយកទឹកដីបរទេសមកធ្វើជារបស់ខ្លួន ដើម្បីជា
 មធ្យោបាយអាចឲ្យប្រទេសខ្លួនមានដែនដីគ្រប់គ្រាន់ (Espace vital) សំរាប់ចិញ្ចឹម
 បណ្តាជនរបស់ប្រទេសគេ ដែលកាន់តែកើនចំនួនច្រើនឡើងៗជាលំដាប់រៀងរាល់ឆ្នាំៗ
 គឺក្នុងគោលបំណងនេះហើយ ដែលដំបូងឡើងប្រទេស **ជប៉ុន** បានច្បាំងវាយដណ្តើម
 យកដែនដី **កូរ៉េ** (Corée) និង **ម៉ង់ចូរី** (Mandchourie) នាប្រទេសចិនប៉ែកខាងជើង,
 ព្រមទាំងគំរាមកំហែងដល់អាណាខេត្តខ្លះនៃសហភាពសូវៀតផង ហើយបណ្តាលឲ្យ
 កើតមានសង្គ្រាមយ៉ាងយូរ ពីឆ្នាំ ១៩៣៦ ទៅទល់នឹងឆ្នាំ ១៩៤៥ រវាងចិននិងជប៉ុន ។

ឯប្រទេសអាហ្វ្រិកាវិញ ក៏បានអនុវត្តនយោបាយឈ្នានពានទឹកដីតាំងពីឆ្នាំ
 ១៩៣៨ មកដល់ឆ្នាំ ១៩៤៥ ដោយបានវាយដណ្តើមយកប្រទេស **អូស្ត្រីស**, **ប៊ូឡូញ**
 និង១ភាគធំនៃមហាប្រទេស **រុស្ស៊ី** ។ល។ ជាពិសេសទៅទៀត គេបានកត់សំគាល់ថា
 មានកំណើនចំនួនបណ្តាជនទ្វេក្នុង **ទ្វីបអឺរ៉ុប**ពីឆ្នាំ ១៨១៤ មកដល់ឆ្នាំ ១៩១៤ ហើយស្រាប់តែនៅ
ដើមសតវត្សរ៍ទី២០នេះតែម្តង ទ្វីបអឺរ៉ុបបានឆ្លងកាត់នូវសម័យមួយដ៏រំជើបរំជួល ហើយ
 ប្រទេសនូវមហាសង្គ្រាមដល់ទៅពីរលើក គ្រាន់តែក្នុងរយៈពាក់កណ្តាលនៃ **សតវត្សរ៍ទី២០**
 តែប៉ុណ្ណោះ ។

ជាទីបំផុតគេសង្កេតឃើញម្យ៉ាងទៀតថា ក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ គ្រប់ប្រទេស
 ខ្សត់ខ្សោយទាំងឡាយនៃតតិយលោក (les pays sous développés) ដែលទើបនឹង
 បានស្គាល់នូវកំណើនចំនួនបណ្តាជន ដ៏លឿនហាក់បីដូចជាសន្ទុះព្រួញ កំពុងតែជួប
 ប្រទះនូវ **ចលនាបដិវត្តន៍** មួយដែលកំពុងតែរាលដាលផ្សព្វផ្សាយគ្រប់ទិសទី ដោយមាន
 អង្គការ **កុម្មុយនិស្តនិយមអន្តរជាតិ** ជួយជ្រោមជ្រែងផង ។ ហើយចលនារំពើតរំពើនទាំង
 នេះ ត្រូវបានគេរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងនឹងរំលំរបប នយោបាយសេដ្ឋកិច្ច សង្គម
 ចាស់ទាមទារឲ្យមានរបបថ្មី ប្រកបដោយលក្ខណៈបដិវត្តន៍ ដែលគេយល់ថានឹងអាច
 ដោះស្រាយបញ្ហាសង្គមមនុស្សបានដោយប្រសិទ្ធភាព ពិសេស បញ្ហាដែលទាក់ទង
 ទៅនឹងកំណើនដ៏លឿនហួសប្រមាណ នៃបណ្តាជននេះឯង ។ គឺក្នុងក្របខណ្ឌនៃទ្រឹស្តី
 នេះឯងទៀត ដែលមានអ្នកប្រាជ្ញខ្លះមានលោក **ក្លាសស្តូប៊ូបូល** (Gaston Bouthoul)
 ជាសង្គមវិទូនិងប្រវត្តិវិទូជាតិបារាំង បានចាត់ទុក «សង្គ្រាម» ជាបាតុភូតមួយដ៏សំខាន់

មាននាទីជាអ្នកធ្វើឲ្យសំរេចឡើងនូវសមត្ថភាព (l'équilibre) ក្នុងសង្គមមនុស្សទាំងឡាយ
នៃពិភពលោក ។

**នៅឥណ្ឌូចិន បណ្តាជនខ្មែរអាចទប់
នឹងបណ្តាជនយួននិងសៀមបានឬទេ ?**

ដើម្បីយល់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ នូវទំហំនៃគ្រោះថ្នាក់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលគំរាម
កំហែងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងអនាគតកាលខាងមុខនេះ គប្បីយើងរំពឹងដល់ស្ថានភាពការណ៍
ប្រវត្តិសាស្ត្រជាក់ស្តែង (Situation de fait) ខ្លះទុកជាគោលដៅជាបឋម ។ ក្នុងការ
វិវត្តន៍ជាហូរហែមកហើយ ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសទាំងបី ខ្មែរ សៀម យួន
ទំនាស់ខ្មែរ សៀម, រួចទំនាស់ខ្មែរ-យួន ហើយចុងក្រោយបំផុត គឺទំនាស់សៀម-យួន
ជាព្រឹត្តិការណ៍មួយមានលក្ខណៈជាអចិន្ត្រៃយ៍ (Une permanence historique) ក្នុង
ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រជាជាតិឥណ្ឌូចិន អស់កាលច្រើនសតវត្សរ៍រួចមកហើយ ។ ប្រទេស
សៀមជាប្រជាជាតិមួយប្រកបដោយយុវភាព (ប្រទេសសៀមចាប់កំណើតឡើងនា
សតវត្សរ៍ទី ១៤) ក្រោយពីបានវាតទីតាំងលើដែនដីខ្មែរ មួយភាគយ៉ាងធំនៅប៉ែកខាង
ជើង និងខាងលិចប្រទេសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន រួចហើយក៏បានខិតខំធ្វើនយោបាយប្រទាក់
ប្រទាញប្រទេសខ្មែរ ឲ្យចូលទៅក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្លូវនយោបាយរបស់សៀម គឺធ្វើ
ប្រទេសខ្មែរឲ្យទៅជាអាណាព្យាបាលសៀមតែម្តង (Faire du Cambodge un
protectorat Siamois) ដើម្បីទុកដែនដីនេះជាទ្រនាប់ទប់ទល់ នឹងការវាតទីតាំងរបស់
សត្រូវថ្មីមួយនៃខ្លួន គឺយួននេះឯង ។ ដូច្នោះទំនាស់សៀម-ខ្មែរ មានលក្ខណៈជាជម្លោះ
រវាងប្រជាជាតិក្មេង និងប្រជាជាតិបុរាណមួយ ហើយជាការធម្មតាអារ្យធម៌ដែលមាន
យុវភាពតែងតែមានថាមពល ប្រៀបទៅលើអារ្យធម៌មួយទៀតដែលមានវ័យចាស់ ។
ហេតុនេះហើយបានជាយើងបាត់បង់អស់អាណាខេត្តជាច្រើន ។ ផ្ទុយទៅវិញ ជនជាតិ
យួនក្នុងដំណើររបស់ខ្លួនចុះមកទិសខាងត្បូងតាមបណ្តោយឆ្នេរសមុទ្រចាម និងកម្ពុជា
ក្រោម មានគោលបំណងនឹងវាតទីតាំងយកដែនដីត្រង់ៗតែម្តង គឺមិនមែនគ្រាន់តែចង់

យកអាណាចក្រខ្មែរ ធ្វើជាដែនដីអាណាខេត្តយួនទេ តែមានបំណងបំបាត់សាសនាខ្មែរ អារ្យធម៌ខ្មែរ, ពោលគឺធ្វើប្រទេសខ្មែរឲ្យក្លាយទៅជាដែនដីថ្មីរបស់យួននេះតែម្តង ។

នេះហើយជាហេតុការណ៍ ដែលអាចពន្យល់យើងឲ្យយល់នូវនយោបាយយួន ដែលបានប្រព្រឹត្តិមកលើជនជាតិខ្មែរ នៅសតវត្សរ៍ទី ១៨-១៩ និងនៅសតវត្សរ៍ទី ២០ ក្នុងដែនដីកម្ពុជាក្រោមសព្វថ្ងៃនេះ ។ បុព្វហេតុជាជម្រៅ នៃនយោបាយពង្រីកទឹកដី យួន នៅដែនដីឥណ្ឌូចិន គឺកំណើនចំនួនបណ្តាជនយួន ហើយនិងកង្វះខាតដែនដីដែល មានដីជាតិសម្រាប់ចិញ្ចឹមបណ្តាជនដែលរីកចំរើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ គួរឲ្យកត់សំគាល់ ផងដែរថា ក្នុងការ «ហែកដីខ្មែរចែកគ្នា» នេះហើយដែលសៀមនិងយួនប៉ះទង្គិចគ្នា ឯ ការប៉ះទង្គិចគ្នានេះក៏មានជាហូរហែមកហើយដែរលើដែនដីលាវ។ ជនជាតិសៀមក៏កាន់ តែមានការមិនទុកចិត្តខ្លាំងឡើងចំពោះគូសត្រូវថ្មី គឺយួននេះឯង ។ ក្នុងករណីនេះ ក្នុង អនាគតកាល បើសៀមនិងយួនមានជម្លោះគ្នា គឺនៅលើទឹកដីខ្មែរ ឬលាវនេះតែម្តង ។

X

X X

១៥.០០០.០០០ នាក់ជន គ.ស. ២០០០ !

យើងបាននិយាយជាត្រួសៗរួចមកហើយ អំពីដែនដីកូមិកាគខ្លះក្នុងពិភពលោក យើងនេះ ដែលបានស្គាល់នូវកំណើនបណ្តាជនជាអតិបរមា ព្រមទាំងផលវិបាកនៃ ព្រឹត្តិការណ៍នេះទៀតផង។ យើងក៏អាចពិចារណាដល់ផលវិបាកបែបនេះដែលនឹងអាច កើតមានឡើង នៅលើកូមិកាគឥណ្ឌូចិន បើប្រសិនជាការវិវត្តន៍បណ្តាជននៅលើដែនដី នេះមានលក្ខណជាធម្មតា (un évolution normale) គឺថាបើគ្មានសង្គ្រាមឬអសន្តិសុខ ឬព្រឹត្តិការណ៍ដទៃទៀត មកធ្វើឲ្យស្ថានភាពនៃការវិវត្តន៍នេះផ្លាស់ប្តូរទេ ។

ដែលយើងរំពួកដល់បញ្ហានេះ មិនមែនយើងយល់សប្តិទេនោះទេ, គឺយើងនិយាយ ក្នុងឋានៈជាមនុស្ស ដែលមានសម្បជញ្ញៈគ្រប់គ្រាន់ជាមនុស្ស «ធម្មតា» ដែល ពិចារណារកហេតុផល ។

យើងអាចគន់គូរធ្វើលេខរកចំនួនបណ្តាជនខ្មែរយើង ក្នុងរវាងឆ្នាំ ២០០០ បាន ដោយយកអត្រានៃកំណើនបណ្តាជន (le taux d'accroissement démographique) ២,៥ ឬ ២,៦ ភាគរយ^(១) មកធ្វើមូលដ្ឋាន។ ហេតុដូច្នេះយើងអាចស្មានតាមវិធីវិទ្យាសាស្ត្រ ថា រវាងឆ្នាំ ២០០០ បណ្តាជនយើងនឹងឡើងទៅដល់ ១៤ ឬ ១៥ លាននាក់ហើយ នេះ ប្រសិនបើគ្មានសង្គ្រាមលោក ឬអសន្តិសុខណាមួយមករំខានការវិវត្តន៍នេះទេនោះ។ ឯ ចំនួនបណ្តាជនយើងនឹងឡើងទៅដល់៨០នាក់ក្នុង ១ គ.ម. ទ្វេគុណ ។ បើយ៉ាងនេះមែន យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ក្នុង៣០ឆ្នាំទៀតដែនដីយើងមិនចង្អៀតចង្អល់នៅឡើយទេ។ ម្យ៉ាងទៀតដែនដីយើងជាវាលទំនាប សម្បូរទៅដោយជលជា មានទន្លេមេគង្គជាដើម, យើងនឹងអាចធ្វើរបៀបអាជីវកម្មកសិកម្ម(méthodes d'exploitation agricole) រឹតតែ ប្រសើរឡើង ដោយធ្វើឲ្យសម្រេចនូវការបាចទឹកបញ្ចូលស្រែ (l'irrigation) ឯដីដាំ ដំណាំយើងនៅសេសសល់ច្រើន ។ សព្វថ្ងៃនេះ ដីដាំដំណាំយើងមានតែ ១៨% នៃផ្ទៃ

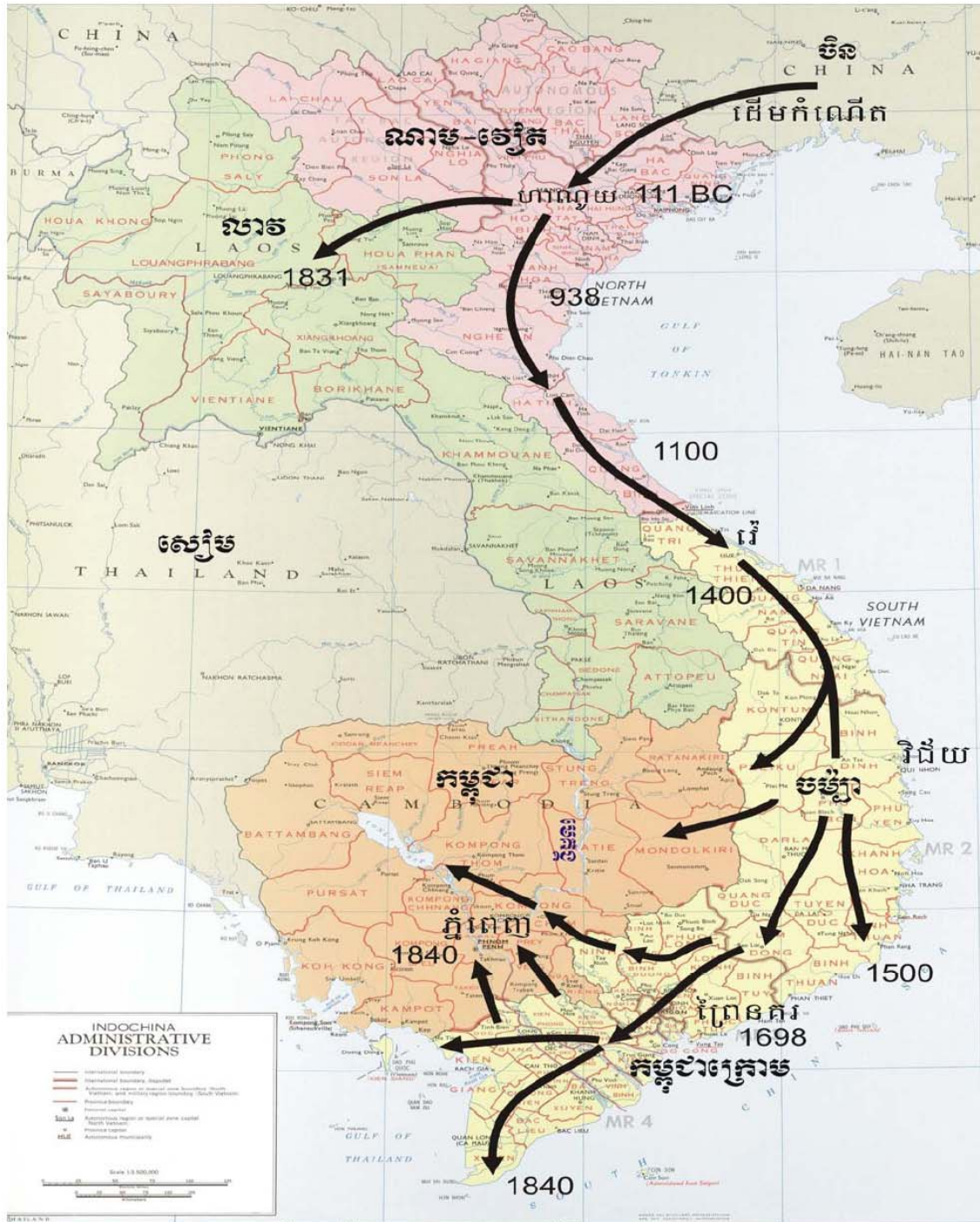
(១) យោងទៅតាមស្ថិតិឆ្នាំ ១៩៦២, អត្រានេះមាន ២,៣% តែប៉ុណ្ណោះ តែបើតាមអ្នកជំនាញការ អត្រាដែលត្រឹម ត្រូវជាង គឺ ២,៥% ឬ ២,៦% នេះឯង សូមមើល (Les facteurs de croissance démographique au Cambodge thèse de doctorat de 3e cycle, Sorbonne Paris 1967.)

ក្រឡាទាំងអស់តែប៉ុណ្ណោះ ។ យើងនឹងអាចបង្កើនទៅទៀត បើបណ្តាជនយើងកើន
ច្រើនឡើងៗ ។

ហេតុដូច្នោះយើងសង្ឃឹមថា ដែនដីយើងមិនទាន់ចង្អៀតចង្អល់ទេ ក្នុង ៣០ ឆ្នាំ ឬ
៥០ ឆ្នាំខាងមុខនេះ, យើងនឹងអាចពង្រីកផលិតផលកសិកម្មថែមទៀត ។ ព្រោះថា ក្នុង
អនាគតកាល មធ្យោបាយបច្ចេកទេសយើងក៏កាន់តែមានលក្ខណៈប្រសើរឡើងជាហូរ
ហែដែរ ។ យើងនឹងមិនរន្ធត់ចំពោះអនាគតយើង ព្រោះប្រទេសយើងនឹងអាចចិញ្ចឹម
ដោយគ្រប់គ្រាន់នូវបណ្តាជនរបស់យើងបានជាប្រាកដ ។ ប្រទេសយើងមិនចាំបាច់
នឹងអនុវត្តន៍នយោបាយពង្រីកទឹកដីនិយមទៅលើប្រទេសជិតខាងឡើយ ។

តែការដែលយើងគួរក៏យំបារម្ភ គឺយើងចោទសួរខ្លួនយើងថា : តើអ្នកជិតខាង
យើង, ខាងកើតយើងក្តី ខាងលិចយើងក្តី, នឹងទុកឲ្យយើងស្គាល់សន្តិភាពជារៀងរាល់
ឬ ? បើ ៣០ ឬ ៥០ ឆ្នាំទៀត ដែនដីរបស់គេនឹងពេញព្រៀប, ប្រៀបហាក់ដូចជាទឹក
ដែលពេញបណ្តាងទៅហើយ ។ ហូរហៀរចេញមកក្រៅ តម្រង់ទៅរកទីទំនាបដទៃទៀត។
តើយើងគួរចាត់ទុកថា ទីទំនាបដែលមិនទាន់ដក់ទឹកទាំងនេះ មាន វាលទំនាបទន្លេមេគង្គ
និងទន្លេសាប (la vallée du Mékong) ពោលគឺប្រទេសកម្ពុជាយើង អាចជៀសផុតពី
គ្រោះថ្នាក់នេះឬ ?

X
X X

•ដំណើរសម្រុកចុះមកទិសខាងត្បូង•
 -111 មុនគ.ស. មក 1840
 តើយួនសម្រុកទៅទិសណាទៀត?

គ្រោះថ្នាក់របស់យើងនៅទិសខាងកើត

ខាង ៨០.០០០.០០០ នាក់របស់នៅលើផែនដីមួយយ៉ាងចង្អៀតចង្អង់

នៅទិសខាងកើតនិងខាងត្បូងប្រទេសកម្ពុជាយើង ជនជាតិយួនបានចុះសម្រុកមកពីទិសខាងជើង តាមរយៈសមុទ្រអតីតនគរចម្ប៉ា ហើយបានធ្វើការទ្រទ្រានលុកលុយដណ្តើមដីធ្លីពីដួនតាយើង តាំងពីចុងសតវត្សរ៍ទី ១៧ មកម៉្លោះ គ្រាន់តែក្នុងរយៈ ១៥០ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ យួនបានមកវាតទីតាំង ព្រមទាំងក្លាយខ្លួនទៅជាម្ចាស់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ពេញទីជាស្រេច (ក្នុង គ.ស. ១៨៤០)។ គួរតែយើងរំលឹកដែរថា ជនជាតិយួនទាំងនេះដែលបានលេបស៊ីទឹកដីយើងមួយភាគយ៉ាងធំ មានទំហំ ៦៤.០០០ គ.ម. ទ្វេគុណគឺស្មើនឹងប្រទេសលង្កា (Ceylan) ទាំងមូលនេះបាន ក៏ដោយសារសម័យនោះ បណ្តាជនយើងនៅកម្ពុជាក្រោម មានចំនួនតិចពន់ពេកណាស់ ថ្វីបើដែនដីតំណែលដួនតាយើងនេះ ជាដែនដីមួយដែលប្រកបទៅដោយដីជាតិដ៏វិសេសវិសាល រកដីឯណាមកប្រដូចពុំបានឡើយក៏ដោយ ។

ចំណែកឯការដែលយួនសម្រុកចុះមកខាងត្បូងនោះ បណ្តាលមកពីបុព្វហេតុថា បណ្តាជនកើតច្រើនពេក យួនពុំអាចមានដីល្អគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចិញ្ចឹមគ្នាគេបានឡើយ ។ ហេតុនេះហើយបានជាយួនបានធ្វើនយោបាយពង្រីកទឹកដីនិយម មកលើរាជាណាចក្រខ្មែរឥតឈប់ឈរ រហូតដល់សម័យបច្ចុប្បន្នកាលនេះទៀត ក៏យួនពុំព្រមបញ្ឈប់អំពើលួចចូលមកតាំងនៅលើដីដែលទំនេររបស់យើងឡើយ ។

សព្វថ្ងៃនេះ ប្រទេសវៀតណាមមានផ្ទៃក្រឡាប្រហែល ៣៣០.០០០ គ.ម^២ គឺធំជាងប្រទេសយើងចំនួនជិត២ដង។ គឺជាប្រទេសមួយដែលមានបណ្តាយដីវែងចំងាយពីខាងជើងមកត្បូងជិតតែ ២.០០០ គ.ម. ។ នាឆ្នាំ ១៩៧០ បណ្តាជនទាំងអស់នៃប្រទេសនេះ មានចំនួនជិតទៅ ៤០.០០០.០០០ នាក់ គឺ ២០ លាន ប៉ែកខាងជើង និង ១៨ លាន ប៉ែកខាងត្បូង ។ ប្រទេសវៀតណាម ជាដែនដីមួយសម្បូរទៅដោយព្រៃព្រឹក្សានិងភ្នំ។ ព្រៃនិងភ្នំនេះគ្របដណ្តប់លើផ្ទៃដី ៨០% នៃផ្ទៃក្រឡាទាំងអស់ គឺស្មើនឹងផ្ទៃក្រឡា ២៦០.០០០ គ.ម. ទ្វេគុណ ។ ហេតុដូច្នេះហើយបានជា, មនុស្សទាំង ៣៨ លាននាក់នេះរស់នៅលើផ្ទៃដីតែ ២០% តែប៉ុណ្ណោះ គឺស្មើនឹងផ្ទៃក្រឡា ៦០.០០០ គ.ម

ទ្វេគុណ ។ ក្នុងករណីក្រោយនេះ ដង់ស៊ីតេ (densité) ឡើងទៅដល់ ៦០០ នាក់ ក្នុង ១ គ.ម^២ ។ ដូចយើងឃើញស្រាប់ សព្វថ្ងៃនេះ ដីប្រទេសយៀកណាមនេះចង្អៀតចង្អល់ ណាស់ទៅហើយ។ ចំណែកផលិតផលស្រូវអង្ករ ក៏សឹងតែមិនគ្រប់គ្រាន់ផង ។ ជម្រក ស្រូវដ៏ធំនៃប្រទេសនេះគឺដែនដីសណ្ត (le Delta) នៃទន្លេមេគង្គ និងដីសណ្តទន្លេ សុន្ទកៃ (le Delta du Fleuve Rouge) ។ ដែនដីសណ្តទន្លេមេគង្គអាចផ្តល់ស្រូវអង្ករជា មធ្យម ៦ លានតោនក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយដីសណ្តទន្លេសុន្ទកៃផ្តល់ឲ្យ ៤ លានតោនជា មធ្យមដែរ ។ បូកទៅបានត្រឹមតែ ១០ លានប៉ុណ្ណោះ, ដូច្នោះទៅ ថ្ងៃមុខស្រូវអង្ករនេះ ប្រាកដជាមិនអាចបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់បណ្តាជនយួន ដែលកំពុងកើនចំនួន យ៉ាងលឿនសោះឡើយ ។

ក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ីទាំងឡាយ យួនមានអត្រានៃកំណើនប្រជាជន (taux d'accroissement démographique) ខ្ពស់ជាងគេឯង^(១) គឺមានរហូតដល់ទៅជាង៣% ។ បើយោងទៅតាមភាគរយនេះ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧០ បណ្តាជនយួនរួមទាំងខាងជើងនិងខាង ត្បូង នឹងឡើងដល់ទៅ ៤០.០០០.០០០ នាក់ ។

ក្នុងលក្ខណៈនេះ ប្រសិនបើការវិវត្តន៍របស់ប្រជាជននេះ មានលឿនទៅមុខ ទៀតដោយគ្មានព្រឹត្តិការណ៍ជំនុំម្ហូមករំខានទេ បណ្តាជនប្រទេសយៀកណាមនឹងឡើង រហូតទៅ ជាង ៨០.០០០.០០០ នាក់ ក្នុង ៣០ ឆ្នាំទៀត ។ ឯកម្ពុជាយើង ដល់ឆ្នាំ ២០០០ មានត្រឹមតែ ១៥ លាននាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

X
X   X

---

(១)-យោងទៅតាមសៀវភៅ :- « Les Deux Viet-Nam, Bernard Fall, Payot Paris, 1967. »
បើតាមលោក B. Fall, អត្រានៃកំណើននេះ ឡើងដល់ទៅ ៣,៥% បើតាមស្ថិតិផ្តល់ពីការជំរឿនប្រជាជនឆ្នាំ១៩៦០ នៅប្រទេសយៀកណាមខាងជើង។ ចំពោះយៀកណាមខាងត្បូង លោក B. Fall និយាយត្រឹមតែ ៣ ភាគរយតែ ប៉ុណ្ណោះ ។

តើនឹងមានផលវិបាកច្បាស់ច្បាញអ្វីខ្លះ

- យើងគួរចោទសួរដោយច្បាស់ថា ៖ តើដី ២០ ភាគរយនៃផ្ទៃក្រឡាទាំងអស់ ៣៣០.០០៩ គ.ម^២ ឬក៏ដីត្រឹមតែ ៦០.០០០ គ.ម^២ ប៉ុណ្ណោះ អាចផ្តល់អាហារគ្រប់គ្រាន់ឲ្យដល់មនុស្សជាន់ ៨០ លាននាក់បានឬទេ ?

ឆ្លើយវិញក្លាមថា៖ ត្រឹមតែសព្វថ្ងៃ ៤០ លាននាក់ប៉ុណ្ណោះ ពិបាកនឹងចិញ្ចឹម ឲ្យបានរស់ក្នុងភាពគ្រប់គ្រាន់ទៅហើយ ចុះដល់ទៅ ៨០.០០០.០០០ តើនឹងកើតជាបញ្ហាធំយ៉ាងណាទៅ ?

តើប្រទេសយៀកណាមនឹងក្លាយទៅជា «ជប៉ុន» ទី២ ក្នុងទ្វីបអាស៊ី ឬអាណ្លឺម៉ាញូទ្វីបអាស៊ីឬ ?
ឆ្លើយ ៖

• **និ ១** ឬមួយក៏ប្រទេសយៀកណាម នឹងពង្រីកកម្លាំងឧស្សាហកម្មនិងសេដ្ឋកិច្ចជាអតិបរមា ប្រៀបប្រដូចបានទៅនឹងជប៉ុនទី ២ ក្នុងអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍ ។ គំនិតនេះត្រូវបានអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិទាន យកមកគិតរួចជាមុនទៅហើយ គឺមុនកាលបញ្ចប់សង្គ្រាមយៀកណាមនេះទៅទៀត ។ ជាពិតប្រាកដមែនហើយ នេះគឺវិធានការប្រពៃណាស់ ។ ប្រទេសយៀកណាមសម្បូរទៅដោយធនធានរ៉ែ លោហធាតុ ថែមទាំងក្របខណ្ឌវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេស (techniciens, ingénieurs, chercheurs...) ប្រកបដោយចំនួនច្រើនគ្រប់គ្រាន់ ហើយមានមតិពលទៀតផង ឬក្រុមនឹងផ្សារក្នុងអនាគតដ៏ធំធេង (ជាន់ ៨០ លាននាក់), នឹងអាចក្លាយទៅពិតប្រាកដ ជាមហាអំណាចឧស្សាហកម្មយ៉ាងសំខាន់ក្នុងពិភពលោកយើងខាងមុខនេះ ។ កាលបើយៀកណាមក្លាយទៅជាឧស្សាហកម្មហើយ ប្រទេសនេះអាចលក់ចេញទៅបរទេស នូវផលិតផលឧស្សាហកម្ម ដើម្បីអាចទិញចូលមកវិញនូវផលិតផលកសិកម្ម ដើម្បីការត្រូវការខាងចំណីអាហារនៅក្នុងប្រទេស ។ គឺទាល់តែធ្វើយ៉ាងហ្នឹង ទើបបណ្តាជនប្រទេសនេះអាចរស់នៅបាន ដោយចៀសឲ្យផុតពីបញ្ហាសង្គ្រាម និងនយោបាយដែលនឹងរឹតតែមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញឡើង ។

ចូរយើងនឹកគិតដល់ប្រទេសថៃប៉ុន ដែលក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ មានផ្ទៃក្រឡា ប្រហាក់ប្រហែលនឹងយៀកណាមដែរ (៣៧០.០០០គ.ម^២) ហើយមានមនុស្សរស់នៅ ចំនួនជាង ១០០ លាននាក់ទៅហើយ ។ ស្ថានភាពនៃប្រទេសនេះ ពុំខុសពីប្រទេស យៀកណាមប៉ុន្មានឡើយ ៖ ក្នុងដី ៣៧០.០០០គ.ម^២ ដីត្រឹមតែ ១៦ ភាគរយប៉ុណ្ណោះ ដែលគេអាចដាំដំណាំ ហើយរស់នៅបាន ។ ក្រៅពីនេះ គឺសុទ្ធសឹងតែភ្នំជ្រោះជ្រលង ក្រំប្រាំអាចឲ្យមនុស្សរស់បានឡើយ ។ កាលពីរវាងឆ្នាំ ១៩៧០ ជប៉ុនបានស្គាល់នូវ កំណើនប្រជាជនមួយយ៉ាងលឿន ហើយដើម្បីនឹងដោះស្រាយបញ្ហាខ្វះដីធ្លីនេះ ជប៉ុន បានអនុវត្តនូវនយោបាយពង្រីកទឹកដីនិយម យោធានិយមឈ្នានពានវាយដណ្តើម ដែនដីពីប្រទេសចិន, ប្រទេសកូរ៉េ ។ល។ ប៉ុន្តែនយោបាយនេះបានត្រូវទទួលបរាជ័យ ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី ២ ជាស្រេចច្បាច់ទៅហើយ ។ ហេតុនេះហើយ បានជា ជប៉ុនតម្រង់នយោបាយរបស់ខ្លួនមកវិញ រហូតដល់ក្លាយទៅជាមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ច ទី ៣ ក្នុងពិភពលោក (3ème puissance économique mondiale) ក្រោយ ស.ស.ស (សូវៀត) ។

ដូចយើងឃើញស្រាប់ហើយ លក្ខណៈទឹកដី និងភូមិសាស្ត្រយៀកណាម និង ជប៉ុនមានសភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ ដូច្នេះប្រហែលជាគ្មានកម្លាំងអ្វីអាចមករារាំង មិនឲ្យប្រទេសយៀកណាមក្លាយទៅជាមហាប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចបានឡើយ, ហើយផ្សារ ដ៏សំខាន់នៃសេដ្ឋកិច្ចឧស្សាហកម្មនេះ គឺដែនដីអាស៊ីប៉ែកអាគ្នេយ៍តែម្តង ។ល។

បើប្រសិនយ៉ាងនេះមែននោះ ប្រទេសកម្ពុជាយើងនឹងត្រូវទទួលរងគ្រោះជា ដំណាំ នឹងមិនអាចគេចផុតបានឡើយ អំពីកម្លាំងយៀកណាមនេះ ព្រោះការរិះគន់វា ត្រូវតែយ៉ាងដូច្នោះ ! ចំពោះយើង បើសេដ្ឋកិច្ចនៅតែអានថយ យើងនឹងក្លាយទៅជា ផ្សារសេដ្ឋកិច្ចយួនតែម្តង។ នេះហើយជាទិដ្ឋភាពថ្មីមួយទៀតនៃលទ្ធិអាណានិគមនិយម សម័យថ្មី ដែលមានភាពសាហាវ មិនខុសពីអាណានិគមនិយមនយោបាយ ឬទឹកដី នោះសោះឡើយ។ នេះក៏របៀបម្យ៉ាងដែលនឹងនាំប្រទេសយើងឲ្យធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅ រកការបាត់បង់ឯករាជ្យផងដែរ ។

តែក្នុងរយៈវេលាសព្វថ្ងៃនេះក៏ដោយចុះ ក៏គួរតែយើងព្រួយបារម្ភទុកឲ្យហើយ ព្រោះគ្រាន់តែយៀកណាមខាងត្បូងប៉ុណ្ណោះ គេបញ្ជូននិស្សិតគេទៅបរទេសក្នុង **មួយ នូវរាប់ពាន់** ^(១) នាក់ ឲ្យទៅសិក្សាឧត្តមវិជ្ជានៅអឺរ៉ុបឬអាមេរិក។ ឯយៀកណាមខាងជើង

(១) យោងទៅតាមសៀវភៅលោក B. Fall, <Les deux Vietnam>, Payot, 1967, Paris, ទំព័រ (៣៦១)

វិញ និស្សិតបច្ចេកទេស វិស្វកររាប់ពាន់នាក់ត្រូវបញ្ជូនទៅរៀននៅសហភាពសូវៀតឬ អឺរ៉ុបប៉ែកខាងកើតនិងនៅប្រទេសចិន ។ល។ ទាំងក្រុមៗ តែម្តងៗ លុះដល់សង្គ្រាមចប់ ក្លាម ប្រទេសកុម្មុយនិស្តទាំងឡាយ រងចាំតែជួយកសាងសេដ្ឋកិច្ច, ឧស្សាហកម្ម, កសិកម្ម ប្រទេសនេះឡើងវិញ ។ ការជួយនេះជាកាតព្វកិច្ចសំខាន់ណាស់ ព្រោះ ប្រទេសកុម្មុយនិស្តទាំងឡាយ រមែងតែមានសេចក្តីសាមគ្គីគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងគំនិត អន្តរជាតិនិយមប្រជាពលករ (dans l'intérêt de l'internationalisme prolétarien) ។

ម្យ៉ាងទៀត សង្គ្រាមនៅយៀកណាមខាងត្បូង មិនទាន់ចប់ស្រេចបាច់ផង ស្រាប់តែមូលធនបរទេស មានជប៉ុនដើមគេ រួចមកហុងកុង អាមេរិក ស៊ីងហ្គី ចូល មកធ្វើវិនិយោគ (investissements) យ៉ាងគគ្រឹកគគ្រងក្នុងប្រទេសនេះទៅហើយ ចុះ ទំរាំសង្គ្រាមចប់ទៅ តើមូលធនបរទេសនឹងហូរចូលមកយ៉ាងណាទៀតទៅ ? ចុះ ចំណែកអាមេរិកាំងវិញ ប្រាកដជាមិនមែនចាកចេញពីប្រទេសយៀកណាម ដោយទុក ឲ្យប្រទេសនេះបាក់បែកខូចខ្ចីយ៉ាងដូច្នោះទេ, បើពុំនោះសោត ស.រ.អា. នេះនឹងត្រូវ អាមាសមុខយ៉ាងណាណាចអាធម្ម ចំពោះមតិសាធារណជនពិភពលោក ។ អាមេរិក ត្រូវតែលុបលាងកិត្តិយសរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៩ កន្លងទៅហើយនេះសកា អាមេរិកាំងបានទាំងគ្រោងថវិកាចំនួន ២.០០០.០០០.០០០ ដុល្លារ (គឺត្រូវជាប្រាក់ រៀលជាង ១០០ កោដិ) សំរាប់ស្ថាបនាប្រទេសយៀកណាមឡើងវិញ ។

ហេតុដូចខាងលើនេះហើយ បានជាមតិអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិខ្លះបានទាយ ថា ៖ **ការរួបរួមគ្នាឡើងវិញនៃប្រទេសយៀកណាម ជាមហានយោគវិប្បដូចគ្នា ចំពោះភ្នំ ពាសនានៃមាតុប្រទេសកម្ពុជាយើង ។**

បើប្រសិនជាយ៉ាងនេះមែន តើយើងនឹងអាចមានអ្វីអាចទប់ទល់រំងាប់កម្លាំង សេដ្ឋកិច្ចយួន កុំឲ្យវាចូលមកលេបសេដ្ឋកិច្ចយើងបានទេ ? បើមិនបានទេនោះ, តើ រវាង ៣០ ឆ្នាំទៀត យើងនឹងគង់វង្សជីវិតបន្តទៅទៀតបានឬទេ ?

ចំពោះកម្ពុជាយើង មាតិកាមានតែមួយគត់ សម្រាប់ការដោះស្រាយឲ្យបានគង់ វង្សជីវិត ។ **មាតិកានោះ គឺការពង្រីកកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចយើងឲ្យបានលឿនរាប់រហ័សនាសម័យ សម័យ ព្រឹករាបរាបប្រាណៈនៃកម្ពុជាសេដ្ឋកិច្ចយួននេះ ។ ការបង្កើនឲ្យយឺតយ៉ាវនៃការ គឺជាអំពើអក្ខយកម្ម គឺជាអំហុសដំណាស់ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា របស់មាតុភូមិជាតិស្នេហានៃ យើងរាល់គ្នា ។ ប្រទេសកម្ពុជាស្រុកយើង ។ ប្រទេសកម្ពុជាស្រុកយើងនឹងជាកំណែសមរម័យយើងរាល់គ្នាដែល ធ្វើសប្បុរសភាពបញ្ហានេះ ។**

ទី ២ - ឬមួយក៏ប្រទេសយៀកណាម នឹងអនុវត្តនយោបាយបន្ថយចំនួនកូនកុំឲ្យកើតច្រើនពេក (limiter les naissances) ការនេះអាចនឹងសម្រេចបាន ក៏ស្រេចទៅលើការយល់ឃើញនៃអ្នកនយោបាយយួនក្នុងអនាគតតែប៉ុណ្ណោះ ។ បើទុកណាជានយោបាយជាយថាហេតុបែបនេះ អនុវត្តទៅប្រកបដោយជោគជ័យក្តី, ក៏ចំនួនបណ្តាជននៅច្រើនជាដរាប។ ប្រទេសយៀកណាមនៅតែពង្រីកកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ច ឧស្សាហកម្មដដែល ព្រោះនេះជាកាតព្វកិច្ចខានពុំបាន ។ ហេតុដូច្នោះ គ្រោះថ្នាក់នៅតែមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរដដែល មកលើវាសនានៃកម្ពុជាយើងទៅអនាគត ។

ទី ៣ - តែប្រសិនបើផ្ទុយទៅវិញ កម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចរដ្ឋយៀកណាមពុំបានលូតលាស់ឲ្យគ្រប់គ្រាន់ទេនោះ ហើយនយោបាយបន្ថយកំណើតកូនកូន ក៏ពុំត្រូវបានអនុវត្តទៀតនេះមហន្តរាយរឹតតែមានទំហំគុណពីរដង... ដប់ដង ។ល។ ខ្លាំងណាស់ទៅទៀត មកលើអនាគតប្រទេសកម្ពុជាយើង ។

ហេតុដូចម្តេចបានជាការនេះវាទៅជាយ៉ាងដូច្នោះវិញ ?

«សង្គ្រាម» នឹង «អាច» ផ្ទុះឡើងវាងខ្មែរនិងយួន ពិបាកនឹងចៀសវាងបាន ព្រោះបណ្តាជនយួនកាន់តែកើនឡើងជាលំដាប់លំដោយ ៥០ ៦០ ៧០ ៨០ ៩០ លាននាក់ក្នុង៣០ឆ្នាំទៀត។ ឯធនធានខាងសេដ្ឋកិច្ច និងខាងកសិកម្មនៅដដែលឬលូតលាស់យឺតពេក ជាហេតុពុំអាចនឹងអនុញ្ញាតឲ្យចិញ្ចឹមមនុស្សបានក្នុងកាតគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ។

ការនេះនឹងបង្កើតឲ្យមានវិបត្តិផ្លូវសង្គម រួចវិបត្តិផ្លូវនយោបាយ បង្កបង្កើតឡើងដោយសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ឬកាតក្រវេទនារបស់ជនជាតិយួននោះឯង។ ពេលនោះហើយ នឹងមានអ្នកនយោបាយយួនខ្លះ ដែលជាអ្នកជាតិនិយមហួសហេតុ (Les Vietnamiens Ultra-nationalistes) បង្កបង្កើតឲ្យមានទ្រឹស្តីពង្រីកទឹកដីនិយម តាមរបៀបអាណូឺម៉ាញដំនាន់ ហ៊ីត្លែរ (Hitler) ទាមទារនូវទឹកដីមួយដែលគេនឹងសន្មតថាគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ការរស់នៅរបស់ប្រជាជនគេ (une nouvelle théorie de l'Espace Vital) ។ ហើយដែនដីដែលគេត្រូវការនោះ គឺមានតែកម្ពុជា-លាវ ឬសៀម(?) តែប៉ុណ្ណោះ ។ ដើម្បីនឹងសម្រេចនូវគម្រោងការនេះបាន នយោបាយឈ្លានពានបង្ករឿងហេតុ ឲ្យកើតទៅជាសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន «ទី ៣»(?) គេពុំងាយនឹងចៀសវាងបានឡើយ។

បើយ៉ាងនេះមែន នៅឯជើងមេឃនៃអនាគតដែនដីឥណ្ឌូចិននឹងមានពពកខ្មៅឆ្នើត មកបិទបាំងសេចក្តីសង្ឃឹមរបស់យើងរលត់សោះសូន្យ គួរឲ្យស្រណោះអាណាចអាធម្មត្រៃពេក។

ប្រសិនបើនយោបាយពង្រីកទឹកដីនិយម ដើម្បីរស់នេះត្រូវអនុវត្តមែននោះ ដែនដីយើង បណ្តាជនយើងនឹងត្រូវគេលេបបន្តិចម្តងៗ ហើយទីបំផុតនឹងរលាយរូបបាត់ ឈ្មោះចេញពីផែនទីនៃពិភពលោក ដូចប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរាជាណាចក្រចម្ប៉ា ឬដែនដី កម្ពុជាក្រោមឥតបើប្រកែកបានឡើយ ។

គឺពេលនេះឯងហើយ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្រនឹងចែងអំពី « ដំណើរឆ្ពោះទៅទិសខាង លិច » នៃប្រជាជាតិយៀកណាម ក្រោមសន្ទុះនៃកំណើតជាអតិបរមានៃបណ្តាជនមួយ ដែលឃ្នាំចាំឧកាសប្រល័យជីវិតយើង អស់រយៈកាលច្រើនសតវត្សមកហើយ ។

រូបសេចក្តី ៖ ដែនដីតណ្ហូចិនជាដែនដីមួយដែល ខ្វះស្ថេរភាពជានិរន្តរ៍ ។ នៅលើ ដែនដីនេះ ប្រទេសកម្ពុជាយើងក្នុងអនាគតកាលខាងមុខនេះ នឹងត្រូវច្រងកាត់នូវគ្រោះ ថ្នាក់ដ៏ធំធេងច្រើនបែបយ៉ាង ដូចជាការគំរាមកំហែងដល់ការគង់វង្សជីវិត (la survie) នៃប្រជាជាតិយើងទៀតផង ។ បើទុកជាការវិវត្តន៍នៅប្រទេសយៀកណាមទៅយ៉ាង ណាក៏ដោយ, មហន្តរាយគ្រប់បែបនៅចាំឃ្នាំជីវិតយើងគ្រប់ជំហាន ។ ពេលវេលាដើរ លឿនទៅមុខឆ្ងាយទៅៗ មហន្តរាយក៏លេចរូបរាងកាន់តែធំច្បាស់ឡើងៗ ជាលំដាប់ ។

គឺមានតែនយោបាយ ពង្រីកកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចជាតិឲ្យបានឆាប់រហ័សប៉ុណ្ណោះទេ ដែលអាចឲ្យយើងមានមធ្យោបាយទប់ទល់នឹងយថាហេតុគ្រប់បែបយ៉ាងបាន ។ តែ នេះគឺគ្រាន់តែជានិក្ខេបបទ (des thèses) ជាទ្រឹស្តីឬមតិ (l'opinion) របស់មនុស្សម្នាក់ តែប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះពុំទាន់ចាត់ទុកជាត្រឹមត្រូវបានការពេញលេញនៅឡើយទេ ។ ឯការ ពិតស្ថិតនៅលើប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងអនាគតកាលឯនោះវិញទេ ដែលអាចវិនិច្ឆ័យបាន...។

ក៏ប៉ុន្តែ យើងមិនមែនមានតែ «យួន» ទេដែលឃ្នាំចាំប្រល័យ នៅឯទិសខាង លិច «សៀម» ក៏ចាំតែឧកាសល្អនឹង «ក្រហេង» ដែនដីយើងដូចគ្នាដែរ ។

X
X X

ប្រទេសសៀមនិងបណ្តាជន ៧០ បណ្តាជន

នៅពិខាខេង និង ខាខេងប្រទេសកម្ពុជាយើង បណ្តាជនប្រទេសមួយទៀតនិងអាច
ក្លាយទៅជាម្ចាស់ដីដូចមួយទៀតសង្កត់បង្ខំដៃនិងយើង . . . ។

កាលបើយើងបានលើកបញ្ហាយួនមកពិចារណា ពន្យល់បំភ្លឺដល់សម្បជញ្ញៈ
ជាតិយើងរួចហើយ យើងពុំអាចបំភ្លេចបានសោះឡើយថា គ្រោះថ្នាក់ដែលនឹងអាច
យាយីមាតុប្រទេសខ្មែរយើង មិនមែនធ្លាប់មានតែមកអំពីទិសខាងកើតនិងខាងត្បូង
ប៉ុណ្ណោះឡើយ, នេះគឺ «សត្រូវ» ចុងក្រោយរបស់យើង ដែលបានលេចរួចមកហើយ
នូវដែនដីយើង ដែលមានផ្ទៃក្រឡាជាង ៦០.០០០ គ.ម^២ ស្មើនឹងក្រឡាផ្ទៃប្រទេស
អ៊ុស្ត្រាលីអាលប៊ីដង។ យើងនៅមានអ្នកជិតខាងរបស់យើងមួយទៀត ដែលជា«សត្រូវ»
ចាស់ពីបរមបូរណ ហើយដែលបានត្របាក់លេបជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ នូវ
អាណាខែត្ររបស់យើងយ៉ាងច្រើនអនេក ៖ «សត្រូវ» នេះ, ដែលយើងមិនទាន់អាច
បំភ្លេចបានថា មុនឆ្នាំ ១៩០៧ បានមកវាតទីតាំងនៅលើ ១/៧ នៃដែនដីយើងសព្វថ្ងៃ
នេះ ហើយដែលកាលពីឆ្នាំ ១៩៤១ ដល់ ១៩៤៥ បានមកច្បាំងដណ្តើមតាមវិធីកម្លាំង
បាយនូវខែត្រសៀមរាប, កំពង់ធំ, បាត់ដំបងជាសាថ្មីទៀត គឺប្រទេសសៀម ឬ ថៃឡង្គ
នេះឯង ។

បើនៅក្នុងពន្យល់តារាខ្មែរយើង ជនជាតិយួន ជាជនជាតិប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់
យ៉ាងជាក់ស្តែងចំពោះយើងយ៉ាងណា ជនជាតិសៀមក៏ជាអ្នកជិតខាងប្រកបដោយ
គ្រោះថ្នាក់ដែលមានសកាតសាហាវមិនចាញ់គ្នាយ៉ាងនោះដែរ ។

ដូច្នេះហើយ, ការដែលយើងចាប់អារម្មណ៍ទៅលើគ្រោះថ្នាក់ទាំងពីរនេះព្រមគ្នា
ជាមធ្យោបាយតែមួយ អាចឲ្យយើងប្រុងប្រៀបជើងការណ៍ទុកជាមុនឲ្យហើយ នេះ
ប្រាកដជា ឧត្តមគតិជីវ្វបលើវិសេសវិសាលក្រៃលែងណាស់ទៅហើយ ប្រវត្តិសាស្ត្រ
ពីអតីតកាលថ្មីៗ នេះជាមេរៀនស្រាប់, ការដែល « ចាំឲ្យទឹកឡើងជំនុំប្រមុះ » សឹម
ប្រវេរប្រវារកទីជម្រក នឹងក្លាយទៅជាសេចក្តីផ្តើមនៃការលិចលង់ ឬទីបំផុតនៃភាព
អស់សង្ឃឹមមិនខានឡើយ ។

X
X X

តើបណ្ណាជនសៀមអាចនឹងមានឥទ្ធិពល អ្វីទៅលើអនាគតនៃជំនឿរបស់យើង

ចម្លើយក្នុងភាពត្រឹមត្រូវមួយរយកាគរយ តបទៅសំណួរនេះវិញ, គ្មានជនណាមួយអាចធ្វើបានឡើយ តែគេអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានក្នុងភាពប្រហាក់ប្រហែល មានបែបផែនដានិក្ខេបបទ (des thèses) បានខ្លះៗ ។

តាមឯកសារសរសេរដោយលោក ឡាឈូប៊ែរ (La Loubère) ក្នុងរវាងឆ្នាំ ១៦៧៧ បណ្ណាជនសៀមមានត្រឹមតែ ១.៧០០.០០០ នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ជាងមួយសតវត្សរ៍កន្លងមកទៀត គឺក្នុងគ.ស.១៨៤១, បណ្ណាជននេះកើនដល់ទៅ ៥.២០០.០០០នាក់ (នៅរយៈពេលប្រហែលគ្នានោះ ខ្មែរយើងមានប្រហែល ៨០០.០០០ នាក់)។ រួចហើយ បណ្ណាជននេះក៏កើនចំនួនទៅជា ៨.២០០.០០០ នាក់នាឆ្នាំ ១៧១០, រួច ១៤.៥០០.០០០ នាក់នាឆ្នាំ ១៧៧៧, រួច ២២.៨០០.០០០ នាក់នាឆ្នាំ ១៧៩៦ ។ គ្រាន់តែក្នុងឆ្នាំ ១៧៦៥ តែប៉ុណ្ណោះ បណ្ណាជននេះកើនដល់ទៅ ៣០ លាននាក់ស្រេចទៅហើយ ។ តាមការគន់គូរតាមរបៀបវិទ្យាសាស្ត្រ ដល់ឆ្នាំ ១៧៧៥ ខាងមុខនេះនឹងឡើងដល់៤០លាននាក់^(១) ។

ដូចជាយើងបានឃើញនេះស្រាប់ បណ្ណាជនសៀមកើនលឿនរហ័សជាពន់ពេក ហើយជាពិសេសទៅទៀត គឺចាប់តាំងពីក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរមក ។

កំណើនដ៏លឿននេះ បណ្តាលមកអំពីការចុះថយជាច្រើននៃចំនួនមនុស្សស្លាប់ក្នុងមួយឆ្នាំៗ ហើយផ្ទុយទៅវិញ ចំនួនមនុស្សកើតកាន់តែមានសន្ទុះលឿនទៅមុខ ឥតឈប់ឈរសោះ ។ មុនឆ្នាំ ១៧៥០ គេបានចាត់ទុកប្រទេសថៃឡង្គនេះ ជាប្រជាជាតិដែលសម្បូរសប្បាយរស់ក្នុងសេចក្តី «ស្ងប់ស្ងាត់» គ្មានបញ្ហាចោទសោះឡើយ ។ ឥឡូវនេះ, អស់ហើយភាពសម្បូរសប្បាយ អស់ហើយភាព «ស្ងប់ស្ងាត់» បញ្ហាដ៏ច្រើនសែនកំពុងតែចោទឡើង គឺបុព្វហេតុនៃបញ្ហានេះ គឺបណ្តាលមកអំពីកំណើនដ៏ឆាប់នៃបណ្ណាជនសៀមនេះឯង ព្រមទាំងការវិវត្តន៍នៃស្ថានភាពនយោបាយអន្តរជាតិ ក្នុងភូមិភាគអាស៊ីប៉ែអគ្នេយ៍នេះមកបូកបន្ថែមទៀត ។

---

(១) យោងទៅតាមសៀវភៅ <'Evolution de la Thaïlande contemporaine> Cahier de la Fondation Nationale des Sciences, Politiques, P. Fistié, Paris, 1967, et " la Thaïlande", Q.S.J., P.U.F., Paris, 1963.

ប្រទេសថៃឡង្គ ៖ ៧០.០០០.០០០ ដល់ឆ្នាំ ២០០០ !

បើតាមស្ថិតិដែលត្រូវបានគេសម្រេចឡើង តាមបែបបទវិទ្យាសាស្ត្រ កំរិតអត្រានៃកំណើនបណ្តាជនសៀមឡើងដល់ទៅ ៣,០០%^(១) ឯខ្មែរយើងមានត្រឹមតែ ២,៦% តែប៉ុណ្ណោះ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ បើប្រសិនជាគ្មានព្រឹត្តិការណ៍ឯណាមករំខានដល់ការវិវត្តន៍នេះទេ ប្រទេសសៀមនឹងអាចមានមនុស្សដល់ជិតទៅ ៧០ លាននាក់ នាដើមសតវត្សទី ២១ ខាងមុខនេះ (ឯកំណើនបណ្តាជនខ្មែរយើងនឹងឡើងដល់ ១៥ លាននាក់តែប៉ុណ្ណោះ) ។

ហេតុដែលបណ្តាជនសៀមនេះ កើនក្នុង ៣០ ឆ្នាំខាងមុខនេះដល់ទៅ ៧០ លាននាក់នេះ មិនមែនជាការមួយគ្នាឲ្យយើងនៅសៀមព្រងើយកន្តើយសោះឡើយ។ ដែនដីឥណ្ឌូចិន នឹងក្លាយទៅជាដែនដីដែលមានបណ្តាជនច្រើនហួសមាឌ (Une région surpeuplée) ។ គ្រាន់តែសៀមនិងយួនបូកបញ្ចូលគ្នាកើនដល់ទៅជាង ១៥០ លាននាក់យើងដែលមានត្រឹមតែ ១៥ លាន គឺ ១ ប្រឆាំងនឹង ១០ នឹងមានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់អាចតតាំងនឹង (សត្រូវ) យើងបានទេ, បើគេរួមគ្នាជាជួនមួយហើយអនុវត្តនូវបំណងអាក្រក់មកលើប្រទេសយើង ។ ប្រទេសយើងគឺជាដែនដីមួយដែលមាន ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនយោបាយ (Une position géo-politique centrale) នៅកណ្តាលគេ, ហើយដែលគេ (ប្រសិនបើគេត្រូវរុំវា) កៀបសង្កត់ពីគ្រប់ទិសទីបានដោយងាយ ។ បើយើងនឹងរើសយកឧទាហរណ៍ក្នុងលោកនេះមកពន្យល់បាន គឺស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រប្រទេសម៉ូឡាវិញ នេះតែម្តង ។ ចូរយើងមើលចុះ ប្រទេសប៉ូឡូញនេះ, ជួនកាលត្រូវបាត់បង់ដែនដី, បាត់ឈ្មោះពីផែនទីនៃពិភពលោក, ជួនកាលទៀត ប្រទេសអាណូម៉ាញពីខាងលិចនិងប្រទេសរុស្ស៊ីពីខាងកើតស្រុះស្រួលគ្នា « ហែកដែនដីចែកគ្នា » ដូចកាលពីសម័យសង្គ្រាមលោកលើកទី ២ នេះស្រាប់ ។ល។

ដូច្នេះហើយ, ក្នុងអនាគតកាលនេះ បញ្ហាដែលចោទមកលើឥណ្ឌូចិន គឺបញ្ហាចង្អៀតចង្អល់នៃដែនដី ដែលបណ្តាលមកពីបណ្តាជនច្រើនហួសមាឌនេះឯងជាប្រាកដ ។

---

(១) យោងទៅតាមសៀវភៅ : <L'Evolution de la Thaïlande Contemporaine> ដដែលនឹង <L'Economie de l'Asie du Sud Est> Lê Thanh Khoi, P.U.F. Paris, 1964.

ផលវិបាក បណ្តាលមកពីកំណើន បណ្តាជនក្នុងប្រទេសសៀម

តើរដ្ឋាភិបាលសៀមនឹងដោះស្រាយបែបណា ចំពោះបញ្ហាកំណើនចំនួនបណ្តាជននេះ ?

គ្រាន់តែក្នុងសព្វថ្ងៃនេះ ដែលបណ្តាជនមិនទាន់ទាំងកើនដល់ ៤០ លាននាក់ផងនោះ បានបង្កើនឲ្យមានការព្រួយបារម្ភមួយយ៉ាងធំធេងក្នុងចំណោមអ្នកដឹកនាំសៀម។ នាឆ្នាំ ១៩៥៧-៥៨, តាមសេចក្តីសុំពីរដ្ឋាភិបាលសៀម បេសកកម្មមួយនៃ ធនាគារពិភពលោក (la B.I.R.D.) បានមកធ្វើការសិក្សានិងសេចក្តីរាយការណ៍មួយ អំពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសៀម ។ យោបល់រួមនៃសេចក្តីរាយការណ៍នេះ បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវកង្វះខាត និង ភាពខ្វះខាតជាច្រើនចំពោះអនាគតសេដ្ឋកិច្ចសៀម ។

ផ្ទុយទៅវិញ, ការពង្រីកធនធានសេដ្ឋកិច្ច គឺបង្កើនផលិតផលកសិកម្មនិងឧស្សាហកម្មជាការចាំបាច់ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាកំណើនបណ្តាជននេះ, ដើម្បីរក្សាកុំឲ្យកំរិតជីវភាពនៃប្រជាពលរដ្ឋធ្លាក់ចុះជាលំដាប់ រហូតដល់ភាពវេទនាក្រខ្វះខាត ខ្វះចំណីអាហារបរិភោគ ។

សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ធនធានសេដ្ឋកិច្ចខ្លះៗ ដែលពីមុនអាចត្រូវបានគេនាំចេញទៅបរទេសបាន ក៏កាន់តែមានចំនួនអោនថយជាលំដាប់ មានឈើមែកសាក់, សំណ, ប៉ាហាំង, កៅស៊ូ, ហើយពិសេសទៅទៀត គឺអង្ករនេះតែម្តង ។

ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាការពង្រីកសេដ្ឋកិច្ចឲ្យបានលឿនឆាប់រហ័ស បានក្លាយទៅជាអាទិភាពទីមួយ នៃនយោបាយសៀម ។

គឺក្នុងគំនិតនេះហើយ ដែលរដ្ឋាភិបាលសៀមសព្វថ្ងៃនេះ កំពុងតែស្ថាបនាគម្រោងការណ៍ធំៗ ជាច្រើន មានសំណង់ទំនប់ជលាគ្គីសនី ដែលអាចឲ្យសម្រេចជាមួយផង នូវការបាច់ទឹកបញ្ចូលស្រែ (l'irrigation) និងអាងអាចពង្រីកនូវផ្ទៃដីដាំដំណាំថ្មីៗទៀត ។ រីឯខាងវិស័យឧស្សាហកម្មវិញ មូលធនបរទេស (les capitaux étrangers) ជាច្រើនបានត្រូវគេប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេស ដើម្បីសម្រេចឲ្យមាននូវការចំរើនលូតលាស់។ ក្នុងចំណោមមូលធនប្រទេសដែលគេបានធ្វើវិនិយោគក្នុងប្រទេសនេះ គឺមានមូលធនជប៉ុនច្រើនជាងគេ, បន្ទាប់មកមូលធនចិនតាយ-វ៉ាន់ ហើយទី៣ គឺមូល

ធនអាមេរិកាំង ។ ក្នុងនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចនេះ រដ្ឋាភិបាលបានធ្វើការសម្រួលឲ្យជា
អតិបរមា ដល់ការនាំចូលមកនៃមូលធនបរទេសទាំងនេះ ។

ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ហាដែលសំខាន់ជាងគេ គឺបញ្ហាស្រូវអង្ករនេះឯង ។ វាលទំនាបនៃ
ទន្លេមេណាម ជាមហាជង្រឹកស្រូវនៃប្រទេសសៀម ។ ក្នុងកាលសព្វថ្ងៃនេះ ផ្ទៃក្រឡា
ដីដាំដំណាំ មានចំនួនតែ ១/៤ តែប៉ុណ្ណោះ នៃវាលទំនាបទន្លេមេណាម ដែលសម្បូរណិ
ទៅដោយជលធារ ។ ដូច្នេះបញ្ហានៃការពង្រីកដីដំណាំមិនមែនចោទក្នុងលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ
ដូចនៅប្រទេសយៀកណាមនោះទេ ។ ដែនដីសៀមដែលមានផ្ទៃក្រឡាទាំងអស់ជាង
៥០០.០០០ គ.ម^២ ហើយដែលមួយភាគយ៉ាងធំជាដីទំនាប នឹងមិនទាន់ក្លាយទៅជាដី
ចង្អៀតចង្អល់នៅឡើយទេ ក្នុងរយៈកាល ៣០ ឬ ៥០ ឆ្នាំទៅខាងមុខនេះ ។ ប្រទេស
នេះ អាចនឹងបង្កើនផលិតផលកសិកម្មបានថែមទៀត ដើម្បីអាចឆ្លើយតបទៅនឹងសេច
ក្តីត្រូវការកាន់តែធំឡើងៗនៃប្រជាពលរដ្ឋ ដោយសារនយោបាយធ្វើឲ្យរឹតតែប្រសើរ
ឡើង នូវរបៀបអាជីវកម្មកសិកម្ម មានការបាចទឹកបញ្ចូលស្រែ ការប្រើដីគីមី ឬ
ប្រើគ្រឿងយន្តកសិកម្ម ។ គឺក្នុងបំណងនេះឯងហើយ ដោយរដ្ឋាភិបាលសៀមកំពុង
តែអនុវត្តគម្រោងការធំៗ ជាច្រើន ខាងទំនប់ទឹក ជីកប្រឡាយបញ្ចូលស្រែ តាំងពីឆ្នាំ
១៩៥០ មកម៉្លោះ ដោយសារជំនួយពិភពលោក ។ គម្រោងការនេះ អាចពង្រីកនូវ
ផ្ទៃក្រឡាដីដាំដំណាំ ព្រមទាំងថាមពលអគ្គីសនីទៀតផង ។

ប្រសិនបើគម្រោងការពង្រីកផលិតផលកសិកម្ម និងធនធានឧស្សាហកម្មនេះ
មានជោគជ័យមែន បញ្ហារឹបត្តិផ្លូវសង្គមអាចនឹងត្រូវបានដោះស្រាយឲ្យបានជួរស្រាល
ខ្លះ, ក៏ប៉ុន្តែកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចសៀម នឹងរឹតតែមានទំហំធំឡើងជាលំដាប់ អាស្រ័យទៅលើ
ភាពធំធេងនៃផ្សារក្នុងប្រទេសសៀមនេះជាប្រាកដ (ពី ៦៥ ទៅ ៧០ លាននាក់ ដល់
ចុងសតវត្សទី ២០) ។ ក្នុងករណីនេះ ការពង្រីកកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចសៀមនេះ ក៏អាចក្លាយ
ទៅជាគ្រោះថ្នាក់មួយធំដែរ ទៅលើអនាគតប្រទេសកម្ពុជាយើង ដែលមានផ្សារក្នុង
ប្រទេសខ្សោយនៅឡើយ ។ ជាការពិតមែនហើយ កម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់នីមួយៗ
នៃពិភពលោក ប្រៀបបានទៅនឹងកម្លាំងទឹកដែលហូរហៀរ ពីតំបន់មួយខ្ពស់ទៅតំបន់
មួយទៀតដែលទាបជាងដូច្នោះដែរ ។

ឯប្រទេសកម្ពុជាយើង ដែលស្ថិតនៅកណ្តាលប្រទេសទាំងពីរនេះ ទុកជាយើង
ធ្វើយ៉ាងណា ៗ ក្តី ក៏ពុំអាចចៀសផុតអំពីការសង្កត់សង្កិនកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងខាងផ្លូវ
សេដ្ឋកិច្ច និងបណ្តាជន (les pressions d'ordre économique et démographique

grandissantes) នៃប្រទេសទាំងសងខាងបានរួចឡើយ ដោយអាស្រ័យទៅលើហេតុថា គេពុំអាចធ្វើព្រំប្រទល់ដែនឯណាឲ្យបិទជិតសូន្យឈឺធានឡើយ រវាងប្រទេសជិតខាងគ្នា ។

តើប្រទេសកម្ពុជាយើង ដែលមានលក្ខណៈជាដែកទ្រនាប់មួយតូច អាចទ្រទ្រង់ទប់ទល់នឹងញញួរធំៗ ដល់ទៅពីរដែលធ្លាក់មកលើខ្លួនព្រមៗ គ្នាបានឬទេ ក្នុងអនាគតខាងមុខនេះ ? វាជាការពិតណាស់ទៅហើយ, ដើម្បីនឹងអាចទ្រាំទ្របាន លុះត្រាតែដែកទ្រនាប់នេះ ត្រូវគេបន្ថែមស្រទាប់ដែកឲ្យបានក្រាស់មាំជាងមុនទើបបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីសៀមនេះទៀតសោត បើសិនជាប្រទេសនេះអាចសំរេចដោយជោគជ័យខាងការពង្រីកកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ចបាន នោះជាការប្រសើរហើយ ។ តែបើផ្ទុយទៅវិញ, តើនឹងមានការដោះស្រាយឯណាទៀត ? ច្បាស់ជាអ្នកដឹកនាំសៀមនេះនឹងចោលភ្នែកញ្ជុយៗ មកលើ ដែនដីដ៏មានជីជាតិនៃខេត្តបាត់ដំបង និងវាលទំនាបនៃបឹងទន្លេសាប ដែលសម្បូរទៅដោយត្រីសាច់ និងស្រូវអង្ករមិនខានឡើយ ។ ចុះបើគេយុបយិតជាមួយជនជាតិយួនទៀត ដើម្បីបែងចែកផែនដីយើង, ដូចនៅសតវត្សរ៍ទី ១៧ នាឆ្នាំ ១៨៤០ តើយើងនឹងឈមមុខទប់ទល់នឹងគម្រោងការអកុសលនេះតាមវិធីណា ?

X
X X

សេចក្តីបញ្ចប់

ទាំងអស់នេះ, គឺគ្រាន់តែជាការសន្និដ្ឋាន ការប្រឌិត ដែលជាលទ្ធផលនៃប្រាជ្ញា
នឹងការយល់តែប៉ុណ្ណោះ មិនទាន់មានជាការពិតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រនោះឡើយ ។ តែ, តើ
នរណាឡើយដែលអាចហ៊ានអះអាងថា ក្នុងអនាគត, ការប្រឌិតនេះមិនអាចក្លាយជា
ជាប់ខាត ទៅជាការពិតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្របាន ? ប្រវត្តិសាស្ត្រអាចឲ្យមេរៀនផង មិន
ឲ្យមេរៀនផងចំពោះយើងរាល់គ្នា ។ អនាគតកាលគឺជារូងដីតម្កល់ដែលគេតម្រូវឲ្យ
យើងចូលទៅក្នុង ដោយឥតប្រកែកបានឡើយ តែបើយើងដឹងមុនថារូងនេះមានភិន
ភាគយ៉ាងម៉េចៗ ខ្លះហើយ, យើងក៏អាចប្រុងប្រៀបខ្លួនយើងបានច្រើនដែរ ដើម្បីឈម
មុខនឹងយថាហេតុគ្រប់យ៉ាង ។

ហេតុដូច្នោះបានអធិប្បាយដោយត្រួសៗ ពីខាងលើនេះ យើងអាចសន្មតដោយ
មានការកាន់ច្រឡំជាអប្បបរមាថា ចំពោះអនាគតកាលនៃប្រទេសកម្ពុជាយើង, ឯនាយ
ជើងមេឃឯណោះ សុទ្ធតែប្រកបទៅដោយផុតពកខ្មៅៗ ច្រើនជាអនេក កម្លាំងនៃការសង្កត់សង្កិន
ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចជាមួយគ្នានឹងផ្លូវបណ្តាជន និងផ្លូវនយោបាយថែមទៀតផង ជាការ
គំរាមកំហែងមួយយ៉ាងធំឥតប្រៀបផ្ទឹមបាន ដែលប្រទេសយើងត្រូវតែទទួលរងគ្រោះ
ពីសំណាក់នៃអនាគតប្រទេសជិតខាងយើង ។

ក្នុងលក្ខន្តិកៈបែបនេះ, មាតិកាដែលយើងត្រូវដើរ គឺយើងត្រូវមានកាតព្វកិច្ចជា
បឋម រៀបចំសេដ្ឋកិច្ចជាតិយើងឲ្យដើរលឿនទាន់សម័យនិយម, ធ្វើសេដ្ឋកិច្ចនេះឲ្យរីក
ចំរើនជាអតិបរមា ដើម្បីអាចឲ្យមានកម្លាំងគ្រប់គ្រាន់ អាចឈមមុខទប់ទល់បាននឹង
កម្លាំងសង្កត់សង្កិនពីអ្នកជិតខាងយើង ដោយធ្វើឲ្យការគំរាមកំហែងដល់ការគង់វង្ស
ជីវិតយើងមានទំហំយ៉ាងតូចបំផុត ។

បើសេដ្ឋកិច្ចមានកម្លាំងគ្រប់គ្រាន់ហើយ, នយោបាយក៏ដើរតាមសេដ្ឋកិច្ចពីក្រោយខ្នងដែរ សម
នឹងពាក្យដែលថា គឺសេដ្ឋកិច្ចទេដែលនាំនយោបាយ ។ គំនិតទាំងអស់នេះ គឺគ្រាន់តែជាលទ្ធផលនៃ
ការត្រិះរិះពិចារណាស្តង់ដារនៃមនុស្សម្នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ដូចនេះពុំទាន់មានលក្ខណៈជាសាកលឡើយ។
ហេតុដូច្នោះហើយ ការភាន់ច្រឡំមិនច្បាស់លាស់តែងមានជាការធម្មតា ។

បំណងរបស់យើងគឺ ការសាកល្បងបញ្ជាក់អនាគតកាលនិងសម្បជញ្ញៈតែប៉ុណ្ណោះ ។

ត្រង់បញ្ហាពង្រីកសេដ្ឋកិច្ចឲ្យបានជឿនលឿននេះ ស្រេចតែសមត្ថកិច្ចបច្ចេកទេស ខាងផ្នែកនេះ
ចុះ ។

. . សូមប្រទេសកម្ពុជា ជាមិត្តភូមិជាទីស្នេហា គង់វង្សជានិច្ច. . . ក្នុងភាពថ្កុំថ្កើង ។

កំពង់ចាម ថ្ងៃទី ២០ មករា ១៩៧០

នួន ឃ្វឺន

វាយសារឡើងវិញ និងរចនាអក្សរក្រប : យុនពីម៉ូច
កែសំរួលពាក្យបារាំង និងរូបភាពផែនទីថ្មី : មាន់ព្រឹក
ជួយពិនិត្យអក្ខរាវិរុទ្ធនៃខ្មែរ : ចិនខ្មៅ
ស.រ.អា., ពិសេស២០០៨.